

Forum Antroposofi

NR I 2013

4

NOTISER

Positiva signaler

Caroline Bratt

Hilma af Klint på Moderna

Marius Wahl Gran

Donation till mind-life institutet

Källa: Pressrelease

6

FÖRMEDLING HÖGSKOLA

De första förmedlarna

Johannes Kiersch.
Översättning: Göran Nilo.

Läsarkommentar

Sergeij Almstedt

12

UTSTÄLLNING

Måleriets gåta

Johannes Nilo

14

KRÖNIKA

Bänken

Brigitte Deck

Mentorprogram

Erik Westerlund

5 år av YIP

Amanda Huircan-Martinez

16-17

BILDUPPSLAGET

18

KRÖNIKA FORTS

Eurytmi & bothmergymnastik

Maria Linden och Per Linden Thell

Förnyelse

Hans Möller

Smak & Mening

Inger-Lise Oelrich

Kristina Broström, till minne

Gunilla Wennerholm, m.fl

Solveig Rosengren, till minne

Sanna Hjortenskog

Årstema 2013/14

Christiane Haid

21

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2012

Fria Högskolan

Bildsektionen

Sektionen för Lantbruk

Matematisk-astronomiska sektionen

Läkepedagogik

Pedagogiska sektionen

Från det medicinska arbetsfältet

Sektionen för Humaniora

Trädgårdsutbildning på Skillebyholm

24

ÅRSMÖTE 2013

Kallelse, dagordning,
verksamhetsberättelse, budget,
verksamhetsplan, motioner, valberedning

28

KALENDARIUM

Välkomna till en tidning i nytt format!

Thomas Steinfeld drog i DN:s artikelserie från i höstas om "tidningens väsen" den intressanta slutsatsen att nätet i sin "elasticitet" och sin "konstgjorda uppdelning av ett kontinuum" inte utgör ett hot mot papperstidningen. Genom tidningens begränsning, bundenheten vid ett fysiskt närvarande material, kan den tvärtom tydligt gradera händelser. Han finner dess egentliga resurser i tre kategorier: "kunskap, teori, inlevelse", alla knutna till "samma mediala fundament: det skrivna ordet, samhällets starkaste kitt. En tidning är ett ordbaserat medium, ingenting annat."

Vad kan det betyda för oss? Även den antroposofiska rörelsen kan ha sitt starkaste kitt i det skrivna ordet, trots frestelsen i andra uttrycksformer. Även här ställs de egentliga resurserna därigenom till förfogande: i det pågående samtalets bearbetning, i den fortlöpande krönikan om liv och verk och i presentationen av det kommande. TO

Till nyheterna hör att "Dokumentation am Goetheanum" under 2013 kommer vara kurator för ytterväggen, vårt omslag, med fram- och baksida. Innerväggen, vårt mittuppslag, kommer att ägnas

bilder som ingångar till våra artiklar. En annan nyhet är att tidningen kommer arkiveras på vår hemsida.

Forum Antroposofi utkommer 5 ggr/år, se utgivningsplan på s.31. Tidningen

riktar sig till medlemmar i Antroposofiska Sällskapet och till andra intresserade av den antroposofiska rörelsen. Rörelsen omfattar både dess verksamhetsområden och dess bidrag till ett kulturliv.

Positiva signaler

Caroline Bratt,
rektor vid WLH

Måndag 28/1 2013 träffade en grupp företrädare för waldorfpedagogiska verksamheter–Waldorflärlarhögskolan (WLH), Waldorfskolefederationen, Waldorfseminariet, Rudolf Steinerhögskolan, RWS samt FSWF-tjänstemän på statsekreterarnivå på utbildningsdepartementet. Mötet handlade till största delen om waldorfförskollärlar- och waldorflärlarutbildningen.

Man betonade från departementets sida sin vilja att under våren arbeta för att finna finansiering för WLH:s utbildningar. Ekonomiska bidrag till waldorflärlarutbildningen kan tidigast beslutas i budgetpropositionen hösten 2013 och kan då i bästa fall verkställas våren 2014. Detta bidrag skulle då också omfatta att utveckla den akademiska nivån i utbildningarna.

Man kommer även från departements sida arbeta för att waldorfförskollärlare och fritidspedagoger ska få formell behörighet (klasslärlarna har redan det genom lagstiftning). Här krävs en lagändring som kan träda i kraft tidigast hösten 2014.

Vidare skulle man undersöka möjligheterna för waldorflärlare och statligt utbildade lärlare på waldorfskolor att ta del av lärlarlyftet för att öka sin ämnes- eller waldorfpedagogiska kompetens/behörighet.

Inga bestämda löften gavs annat än intentionerna och den positiva andan, men mötet kändes ändå som ett genombrott och vi ska nu arbeta vidare för att stöd-

ja processen. Man uttryckte från departementets sida att man såg kopplingen mellan waldorfförskolornas/waldorfskolornas existens och förskollärlar-/lärlarutbildningarnas fortsatta vara, samt att detta förutsätter offentlig finansiering. Vår uppfattning är att det finns en genuin vilja att rädda WLH i syfte att säkra waldorfpedagogiken som pedagogiskt alternativ och därmed också mångfald och valfrihet. Naturligtvis kan vi inte slå oss till ro. WLH kommer att arbeta vidare med att bevaka och ta del av processen.

Hilma af Klint på Moderna

Marius Wahl Gran

Det kan väl knappast ha gått obemärkt förbi att Moderna Museet i Stockholm just nu visar en mycket omfattande utställning med konstnärinnan Hilma af Klint (1862–1944).

Utställningen pågår från den 16. februari 2013–26 maj 2013, den kommer sedan att visas på Hamburger Bahnhof–Museum für Gegenwart, Berlin 15 juni–6 oktober 2013. Därefter på Museo Picasso Malaga 21 oktober 2013–9 februari 2014.

Flera museer har redan hört av sig och vill visa utställningen efter detta, så den kommer att turnera även under 2015. Utställningen är den till dags dato största utställningen med Hilma af Klint med långt över 200 verk, flera av verken aldrig tidigare visade, ett antal av verken har också blivit restaurerade i anledning utställningen.

Moderna Museet ger en fördjupad bild av konstnärskapet, då även dagböcker och

anteckningsböcker har ingått i den ingående forskningen som ligger som grund för utställningen.

Sist vi såg en omfattande utställning här i Sverige var utställningen på Liljevalchs år 2000. Det är 13 år sedan. Moderna Museet har valt att kalla utställningen: "Hilma af Klint Abstrakt pionjär".

Hilma af Klints banbrytande målningar tillkom under början på 1900 talets första år, några år före den abstrakta konstens genombrott i Europa och Ryssland med konstnärer som Kandinsky, Malevitj, Mondrian och Kupka, som alla tillhör samma generation som Hilma af Klint och är födda med några års mellanrum. Konstnärer som gick från ett figurativt måleri mot abstraktion och som aktivt deltog i det offentliga konstlivet.

Hilma af Klint lämnade dock aldrig det figurativa måleriet. Parallellt med att hon målade det hon kallade "Målningarna till templet", under åren 1906–1915, utförde hon porträtt och landskapsmålningar. Arbetet hålls hemligt och visades bara för några få invigda.

Under perioden oktober–december 1907 målade hon 10 monumentala målningar "De tio största", som handlar om människans själsliga, andliga utveckling under livet i olika metamorfoser. Dessa målningar är unika till storlek under denna period i konsthistorien med sina 3,28 m höga och 2,40 breda mått!

När Rudolf Steiner var i Stockholm under april 1908 besöker han hennes ateljé. Vi vet inte så mycket om vad som säs under detta möte i ateljén. Han skall visst nog ha sagt att det kom att ta 50 år innan världen kommer att förstå hennes målningar. Hon målar inga bilder på 4 år, kort efter detta, med undantag av ett porträtt 1910.

1920 avlider Hilma af Klints mor, samma år blir hon medlem i Antroposofiska Säll-

skapet och behåller medlemskapet livet ut. Hon inleder också en omfattande reseaktivitet till Dornach i denna period. Under åren 1920–1926 bor hon totalt 16 månader där.

60 år gammal tar hennes måleri ett helt nytt uttryck. Kraftfulla akvareller i mindre format vart hon lämnar det starka geometriska uttrycket och arbetar med en lösare form med meditationer över växtvärlden.

Dalai Lama donerar

Källa: Pressrelease

Den 12 februari 2013 skickades ett pressmeddelande ut som meddelade att Tenzin Gyatso, Hans Helighet den fjortonde Dalai Lama, donerat en summa av 1 miljon dollar till Mind & Life Institute. "Denna utfästelse att stödja Mind & Life's kärnverksamhet överväldigade mig. Det är både ett uttryck av erkännande från Hans Helighet över vad Mind & Life har åstadkommit likväl som det ännu mer är en uppmuntran till och ett starkt bejakande av det framtida arbete som vi känner oss förpliktigade till," säger Arthur Zajonc, Mind & Life's president.

Arthur Zajonc har flertalet gånger besökt Sverige och är för många ett bekant namn. Senast hade han ett seminarium i Ytterjärna sommaren 2011. Bland hans boktitlar från senare tid märks "Meditation as Contemplative Inquiry. When Knowing Becomes Love" (2008).

Bland de globala projekt i Mind & Life som får stöd finns "Mapping the Mind" och "Educating our Humanity".

Rudolf Steiners uppdrag till de första 'förmedlarna'

Johannes Kiersch,
pedagog och grundare av Institutet för Waldorfpdagogik.
Översättning: Göran Nilo

En rapport med slutsatser gällande den antroposofiska esoterikens aktuella situation.¹ Artikeln har tidigare publicerats i "Das Goetheanum" nr 47, 24 november 2012.

Med det vågade försöket att som en förnyelseimpuls ge antroposofiska rörelsen en esoterisk kärna, lämnade Rudolf Steiner en uppgift bakom sig, som ständigt på nytt behöver lösas. Förtroendefullt byggde han på självständighet och individuella initiativ. Med idén om den Fria Högskolan för Antroposofi som hjärteorgan skisserade han samtidigt en ledbild som form för det nödvändiga samarbetet. Som hjälpmedel till de som ville arbeta med honom gav han i Högskolans klasstimmar en samling mantra med tillhörande tolkningar ämnade för individuell meditation. Fram till hösten 1924 lyckades han fullborda en lärogång för skolans första klass. Men vad föresvävade honom som inrättningens vidare utbyggnad? Han utnämnde ingen efterträdare i händelse av

sin egen död. Uppgiften hur det som satts igång skulle utvecklas vidare fick hans lärjungar själva försöka lösa när han dog.

Alla de, som bekymrat konstaterar att intresset för esoteriskt arbete i antroposofiskt orienterade verksamheter stadigt minskar, står i vår tid inför samma fråga. Den antroposofiska rörelsens ursprungliga kraft, som möjliggjorde att den trots mycket knappa omständigheter kunde utveckla sig framgångsrikt, berodde inte minst på de mycket stränga regler som Rudolf Steiner som skydd omgärdade det dyrbara vishetsgodset i timmarna med. Sedan 1992 är–efter noggranna överbåganden–timmarnas texter, mantra och de klarläggande tavelteckningarna publicerade. De kan köpas i vanlig bokhandel och sedan 2011 finns de också tillgängliga till ett mycket fördelaktigt pris.² Det skyddande reglementet är därmed satt ur spel. Varje människa har rätt att läsa texterna och umgås med dem på sitt eget sätt. Hos

många som gör detta dyker frågan upp hur de kan samarbeta kring innehållet med likasinnade och om det också fortfarande är meningsfullt att beakta Rudolf Steiners ledbild om hjärtat i blodkretsloppet.

Om man fokuserar på hur och med vilka intentioner Rudolf Steiner under sina sista levnadsår arbetade med uppbyggnaden av sin nya inrättning och hur några av hans lärjungar medverkade i detta, klarnar bilden av vad som nu kan ske i denna riktning.

De första 'förmedlarna'

När Rudolf Steiner februari 1924 började gestalta timmarna i första klassen bad Lili Kolisko om tillåtelse att få föra anteckningar för att sedan läsa upp dessa i Stuttgart. Steiner beviljade detta och hon läste sedan regelbundet upp sina anteckningar i den första waldorfskolans lärarkollegium. När hon började den andra omgången av dessa läsningar av de nitton

timmarna utvidgades med Steiners bejakande kretsen till alla högskolemedlemmar i Stuttgart samt en rad gäster. Lili Kolisko förblev dock ett undantagsfall. Steiner vägrade bestämt att låta Helene Finckhs (hans stenografist i Dornach), professionella nedteckningar förmedlas vidare till någon för att läsa upp dem, inte heller för att ge någon en orientering. ”De existerar överhuvudtaget inte!” sa han när han blev tillfrågad. Som förvaltare av hans kvarlåtenskap förfogade Marie Steiner över texterna, men inte heller hon fick mandat att läsa dem för andra, lika lite som Ita Wegman, som han i hennes egenskap av ’med-ledare’ av Högskolan, förmedlade texterna till strax före sin död. När Marie Steiner våren 1926 förberedde sig inför sin första klasstimme noterade hon kort hans skäl till detta: ”När jag gör klart för mig vad dessa ord betyder för mig kommer jag fram till följande: det fanns inte i hans viljeström att dessa föredrag bara skulle läsas upp.”⁵

Parallellt började Rudolf Steiner ge uppdrag åt en rad mycket kompetenta personer utanför Dornach att förmedla högskolans mantra vidare i sina egna kretsar. Men de fick inte tillgång till hans nedtecknade inledningar och kommenterande föredrag. Han tillskrev dem förmågan att utifrån det egna meditativa arbetet med mantra och ur individuell intuitionsförmåga kunna gestalta det som var fruktbart för den konkreta åhörarskaran. Marie Steiner nämner vid ett flertal tillfällen fyra personer som han gett ett sådant uppdrag och noterar till detta:

”De personligheter som uttalade mantra skulle utarbeta det de kunde yttra som förbindande element till dessa språk. Han ville att de skulle utveckla ett slags självständigt arbete i förhållande till språket, naturligtvis med utgångspunkt i det erhållna vishetsgodset. Men framförallt det egna upplevandet av själva språket.”

Ita Wegman, som också kände till detta, noterar några klarläggande meningar från Rudolf Steiner till greve Polzer, som anförtroddes klasstimman i september i Wien: ur det ni hört, ur mantra, ur det ni har, kan ni utveckla ett slags arbete tillsammans med de människor, som vill göra detta tillsammans med er. (...) Gör det ni kan och som ni själv vill, men gör det ur det ni själv vet. Såsom ni tillsammans med olika medlemmar som vill detta, kan och vill göra det ur mantra.” Såväl Marie Steiner som Ita Wegman såg dessa ställda uppgifter som ett provisorium under den första uppbyggnadstiden. Det är också högst troligt att de inte var medvetna om vilket omfång Rudolf Steiners

utdelade uppdrag fått under året 1924/25. Så långt vi vet idag gav Rudolf Steiner minst tio personer uppdraget att på beskrivet sätt vidareförmedla den esoteriska skolans mantriska vishetsgods. Den första uppdragstagaren, som också bodde längst bort, var Henry Monges från Nordamerikas Förenade Stater, under sommarens lopp sedan Adolf Arenson (Stuttgart), Helga Geelmuyden (Norge), Anna Gunnarsson Wager (Sverige), Johannes Leino (Finnland), Amalie Künstler (Köln), Ludwig Graf Polzer-Hoditz (i Donaumonarkins länder) liksom Harry Collison och George Adams-Kaufman (Storbritannien). Från sjukbädden några veckor innan sin död gav han detta uppdrag till Willem Zeylmans van Emmichoven (Nederländerna). Detta sista uppdragsöverlämnande hade knappast inte

”Allt detta har sina historiska rötter.”

skett om Rudolf Steiner själv hade uppfattat uppdragen till de första ’förmedlare’ som provisoriska.

Dessa första ’förmedlare’, som fått sitt uppdrag från Rudolf Steiner, befann sig i ett svårt läge. De flesta hade bara i mindre utsträckning själva hört Rudolf Steiners föredrag och var tvungna att mödosamt arbeta fram något som kunde belysa dessa oerhört koncentrerade och samtidigt gåtfulla mantra. De fick också stå ut med att deras åhörare inte helt uppskattade vad de presterade, då de hoppades på att inom rimlig tid få höra originaltexterna, som vännerna i Stuttgart redan fått.

Några få veckor efter Rudolf Steiners död började Ita Wegman läsa timmarna i Dornach och strax därefter också på andra orter. Från och med mars 1926 gjorde Marie Steiner och Albert Steffen detsamma. När sedan Dornach från och med 1929 lät dessa texter förmedlas vidare till olika individer började också de som fått det ursprungliga uppdraget av Rudolf Steiner att läsa timmarna. Särskilt tydligt har Helga Geelmuyden, som fick uppdraget för Norges räkning, skildrat de motstridiga förnimmelser som då väcktes. Hon skriver följande i ett brev till Marie Steiner:

”Vi måste vara oändligt tacksamma över att vi nu fått tillåtelse att själva ha texterna till klasstimman. Nu behöver man inte längre vara orolig för att personliga egenheter ska

blanda sig in i arbetet. Ändå måste jag säga att det för mig var mycket utvecklande att vara tvungen att göra ett sådant personligt arbete.”

De känslor som man kan ana i dessa ord, som uttrycker att hon fått ge upp något värdefullt, utvecklas flera år senare till en förnimmelse av tryckande skuld. Hon skriver till Marie Steiner:

”En svårighet är att jag inte fullföljt uppgiften min lärare gav mig, nämligen att förmedla meditationernas esoteriska innehåll ur mitt eget arbete och på det sättet levandegöra klassarbetet. [...] Det hade väl ändå kanske varit riktigare och mer utvecklande-i vilket fall för förmedlaren och kanske generellt-om man hade gestaltat det mer självständigt ur ett förtroende till de hjälpande makterna, såsom herr doktor önskade sig.”

Gäst hos teosoferna

Ända in i vår tid gestaltas arbetet i den Fria Högskolan för Antroposofi-i motsatsställning till Rudolf Steiners intentioner-på många orter som en hierarkisk organiserad institution med auktoritärt ledaranspråk. Ofta jämför motståndare till antroposofin ledningen i Dornach med Vatikanen i Rom. Samtidigt finns i stora delar av medlemskapet en djup längtan efter en säker ledning genom ett kompetent centralt organ.

Det finns också människor som angriper Goetheanum för att dess ledning inte auktoritärt genomför det som de tänkt ut vara det bästa för antroposofiska rörelsen. Allt detta har sina historiska rötter.

Tar man del av den nyare forskningen sedan Christoph Lindenberg blir det allt tydligare att det alltid fanns dramatiska kriser i Rudolf Steiners liv. En del ting misslyckades för honom. Med andra nådde han fram till fruktbara nya perspektiv och utvecklingsmöjligheter. Så var det med hans kortvariga neddykande i teosofernas miljö. Han hade under årtal försökt hitta sig tillrätta i den tidens mest moderna kulturströmningar, såsom hans engagemang för Nietzsche och Ernst Haeckels modernism. Kontinuerligt beledsagade honom hans frihetsimpuls i de tidiga filosofiska verken och den innerliga relationen till Goethes verk. Vid 41 års ålder, mötte han sedan i grevparet Brockdorffs Teosofiska Bibliotek i Berlin för första gången människor som han ohämmat kunde kommunicera ’esoteriskt’ innehåll med. Så blev han generalsekreterare i Teosofiska Sällskaptets tyska sektion. Strax därefter övertog han ledande funktioner i den Esoteriska Sko-

lan och en Frimurarinstitution.⁴ Bägge inrättningarna var enligt helig tradition strängt hierarkiskt orienterade. Under en kort tid utövade Rudolf Steiner de former för auktoritärt ledarskap som fanns i dessa sammanhang. Bara på det sättet kunde han få kontakt med ett tillräckligt stort antal lärjungar, som var beredda att förbinda sig med den vardande antroposofin. Men redan fyra år efter att han tillträtt dessa ämbeten hos teosoferna började han, först varsamt, sedan allt tydligare lösa sig från de traditionella esoteriska arbetsformerna. Betecknande för detta är när han i augusti 1906 i en uppsats med den talande titeln 'Lärjungen och gurun' skiljer på tre former av mystiskt strävande. Där skriver han om de esoteriska lärjungarnas olika styrkegrad av avhängighet till sina andliga lärare 'i de olika metoderna för ockult skolning': "Den är förhållandevis störst hos de metoder som orientaliska ockultister följde och som fortfarande idag lärs ut. Denna avhängighet har redan en svagare framtoning hos den så kallade kristna invigningsvägen. Och den finns egentligen inte alls i de rosenkreuziska mysterieskolorna som existerar sedan trettonhundratalet. Visserligen kan inte läraren exkluderas hos dem, det vore omöjligt, men varje form av avhängighet till läraren har arbetats bort."⁵

Rudolf Steiner börjar därmed förbinda sin frihetsfilosofis beslutsamma individualism med modern esoterik och på det sättet handleda sina lärjungar till eget ansvar i esoteriska ting. När den vardande antroposofin löser ut sig ur den teosofiska miljön får impulsen året 1911 för första gången en egen social form i gestalt av 'Gesellschaft für teosofische Art und Kunst'.⁶ Den andliga läraren träder nu helt i bakgrunden av skeendet. Han "interpreterar" bara det som de av honom sammankallade medarbetarna tillsammans gör ur sig själva. Nu är det 'suveränitetsprincipen i det andliga strävandet' och 'vardandets princip' som är tongivande. Bara efter några dagar havererar försöket. Under det följande året tonar tempelscenen i tredje mysteriedramat som en efterklang. Scenen där Benediktus tre lärjungar på helt individuella sätt med framgång har gått övningsvägen till anden och som nu avlöser de traditionella ämbetsbärarna.

Under de närmast följande åren ökar antalet antroposofiska lärjungar till Rudolf Steiner avsevärt och många, för vilka den teosofiska miljön kändes främmande, anslöt sig till honom. Ändå höll sig auran av mystisk exklusivitet med dess anspråk på ledning ovanifrån som levde där kvar också i det nygrundade Antroposofiska Sällskapet och i dess dotterinstitutioner, som waldorfskolan och de antroposofiskt

orienterade läkepedagogiska verksamheterna. Fortfarande under Julmötet 1923/24 pekar Rudolf Steiner på detta fenomen med en humoristisk underton.⁷

Goetheanum som hjärtorgan

Mot relief av den här framställda historiska bakgrunden, visar sig det Allmänna Antroposofiska Sällskapet med sin esoteriska kärna, den Fria Högskolan för Antroposofi, grundat vid jultiden 1923, vara ett anmärkningsvärt liberalt koncept. Rudolf Steiner som ledare för bägge inrättningarna gör inte anspråk

”Nu är det
'suveränitets-
principen i
det andliga
strävandet' och
'vardandets
princip' som
är tongivande.
Bara efter
några dagar
havererar
försöket.”

på något auktoritetsföreträdare. Istället för traditionella ledningsstrukturer sätter han in iden om ett partnerskapsaktigt samarbete. Han betecknar sin relation till Högskolans medlemmar som ett "fritt avtalsförhållande". Motsvarande detta ser han Goetheanum inte bara som ett lärosäte eller en ort med tongivande initiativ, utan framförallt som ett varseblivnings- och utjämningsorgan. Detta är sagt i samma mening som när den antroposofiskt orienterade medicinen inte uppfattar hjärtat som en pump, utan som ett förmedlingsorgan mellan antagonistiska processer i organismen, eller som ett harmoniseringsorgan. Han beskriver hur denna hjärtfunktion bara kan frodas i en atmosfär av ömsesidigt förtroende. Och då tänkte han inte på föreskrifter

eller kontroller utövade av överordnade ämbetsbärare.

Motsvarande detta såg han med kärleksfull och vaken uppmärksamhet på initiativ från den antroposofiska rörelsens periferi. Hans uppsats från 6 april 1924 skildrar detta på ett karakteristiskt sätt. Han skriver där: "Denna institution kan inte skapas genom abstrakta överläggningar 'ovanifrån'. Den måste uppstå ur behoven hos vårt medlemskap 'underifrån'." Några dagar efter att han publicerat uppsatsen i Meddelandebladet reser han till Stuttgart och uppmuntrar i en församling av prominenta medlemmar, 'Dreissigerkreis', varsamt men bestämt en beprövad vän att, inom Högskolan bredvid Lili Koliskos läsningar, ansvara för en arbetsgrupp med egen målsättning. Där säger han: "Exempelvis förmedlar fru doktor Kolisko kontinuerligt klasstimmarens föredrag för Fria Waldorfskolans kollegium inklusive några Stuttgartvänner. En annan grupp personer som strävar efter att få ta del av en sådan förmedling håller på att bildas här i Stuttgart. Eller hur, herr Arenson?" Den tilltalade, som var en beprövad esoteriker redan i den Esoteriska Skolan under den teosofiska tiden, instämmer utan att dröja på målet. "Herr Arenson reser sig och säger 'ja'" upplyser protokollet om. Mer var inte nödvändigt. Det som skulle ske behövde inga riktlinjer.

Ita Wegmans kunskapskarma

Augusti 1923 vid sommarkonferensen i Penmaenmawr (Wales) förhörde sig Ita Wegman om möjligheterna till en förnyad mysteriemedicin hos sin lärare. Denna fråga, utan vilken grundandet av Fria Högskolan knappast blivit av, ledde till en viktig och samtidigt på många sätt gåtfull händelse. "Penmaenmawr-karmat fullständigt uppenbart" skrev Wegman om detta. Rudolf Steiner satte där in henne i bilden av urgamla ödesrelationer, där han var förbunden med henne genom en rad olika förkroppsliganden. Detta måste ha varit förlösande för honom efter en lång tids väntan. År 1902 tog han in tjugosexåringen i sin esoteriska skola. År 1910 presenterade han i sina föredrag om ockult historia vägledande det exemplariska vänskapsparet, som han upprepat talade om i karmaföredragen under året 1924.

Men det efterlängttade samarbetet hade ännu inte kunnat inledas. Nu ändrar sig detta. Sedan det fjärde bandet av den stora biografen av Emanuel Zeylmans van Emmichoven⁸ publicerats, blir starten av ett intimt samarbete mellan de bägge och också en intensiv skolningsprocess nu varseblivbar för oss. Detta varar fram till Rudolf Steiners död. Ville Rudolf Steiner förbereda väninnan på att ta över ledning-

en av den Fria Högskolan efter honom? I klasstimmarna september 1924 kallar han henne betonat för "Mit-Leiterin" (fritt översatt: ledarkollega övers. anm.).

Enligt Albert Steffens notiser kände hon sig då skyldig till hans död, eftersom hon "var oförmögen att svinga sig upp".⁹⁹ På goda grunder är man dock benägen att betvivla denna bekännelse: Rudolf Steiner realiserade inte möjligheten att ta in en formulering om sin efterföljare i Julmötets 'statuter'.

Efter Steiners död befann sig Ita Wegman i en kluren situation. Sett ur dagens perspektiv hade hon under dagarna efter den andliga lärarens död tillsammans med de övriga medlemmarna i grundarstyrelsen kunnat bemöda sig om att hitta en lösning på ledningsfrågan och andra trängande frågor, en lösning som de hade kunnat ansvara för tillsammans. Men hon var djupt uppfylld av vissheten om sin förbundenhet med Rudolf Steiner. Den var av ett sådant slag att hon trodde att han tillsammans med henne som 'ordförande' i kretsen av den 'esoteriska' styrelsen fortsatte leda den antroposofiska rörelsens vidare öden. "Ingenting har ju ändrats", sa hon så sent som oktober 1925 till Martin Münch, som med en kritisk underton hade bett henne uttala sig om läget. Under intryck av de intima meddelandena i Penmaenmawr och allt det som sedan hade anslutits, identifierade hon sig med personen solhjälden Alexander av Makedonien, såsom den andlige läraren skildrat honom i karmaföredragen sommaren innan. Men hon nonchalerade då helt sina styrelsekollegors förnimmelser och intentioner, framförallt Marie Steiners och Albert Steffens. Hon var heller inte helt klar över hur strikt Rudolf Steiner hade varnat för att åberopa sig på förtjänster i ett tidigare liv när man verkade i det nuvarande livet. Redan 1912 sa han:

"Det är en viktig grundregel i den okulta utvecklingen att inte tillräkna sig något annat värde än det som kommer ur prestationerna i den fysiska världen inom den nuvarande inkarnationen."¹⁰⁰

I breven 'Till medlemmarna!', som hon publicerar i meddelandebladet från och med maj 1925, appellerar hon osminkat till sina yngre medarbetares begestringskraft, av vilka hon diskret anförtrött sig till några få, framförallt Walter Johannes Stein och Eugen Kolisko. En av dessa, läkepedagogen Werner Pache, yttrar sig senare i dagboksanteckningar om "felen i Sällskapshistorien, oberoende om de låg hos henne eller hos oss", fel som "bestod i ett oberättigat hävdande av Alexanders väsen och ande". Emanuel Zeylmans van Emmichoven hyser

i sin förtjänstfulla Wegmanbiografi uppfattningen att Sällskapsskandalen vintern 1925/26, då en fatal diskussion om Wegmans förmenta anspråk spred sig med vindens hastighet i hela antroposofiska rörelsen, uteslutande ska hänföras till Marie Steiners och hennes anhängares intriger. Denna åsikt håller inte. Alexandergesten under året 1925, som verkade vidare under en längre tid och hade sitt ursprung i de högsta idealen och ädlaste vilja, ledde inte bara genom hatfyllda motståndare, utan också i sig självt, till ett tragiskt misslyckande med graverande följder.

Efter att ha kämpat i årtal drabbas Ita Wegman från mars till maj 1934 av en livshotande sjukdom. En översinnlig upplevelse hjälper henne att gripa tag i sina jordiska uppgifter med ny kraft. Men nu gör hon det på ett fullkomligt förändrat sätt. Symptomatiskt för detta är en dagboksnotis av Werner Pache 27 januari 1935, som tyder på att hon nu-efter en längre paus-åter vill hålla klasstimmar, men på ett annat sätt än tidigare:

"Dr Wegman har sammankallat oss, Deventer, Bockholt, Bort, Kaelin med fru, Pracht, Eugster, Russ, Marti, Pache. Om den andliga föreningen och Julmötet, att leva detta troget. Hon vill själv det. Äntligen beslut att åter ge klasstimmar, men i fri form. Har börjat med detta."

Eventuellt blev det bara denna första sammankomst tillsammans med en medvetet utvald krets av nära medarbetare, eftersom Wegman kände att situationen för hennes agerande ännu inte var mogen. Vad vi vet höll hon sina timmar fortsatt i form av en högtidlig läsning. Men i Paches notiser dyker ett nytt ledord upp, som samtidigt upprepat förekommer i Wegmans egen korrespondens. Hon övertog förmodligen det från Rudolf Steiners mantra, som hon var bekant med: ordet andlig förening (ty Geist-Verein). Dess djupa betydelse avtäckts särskilt i Wegmans skakande brev till Maria Röschl 22 januari 1935. I detta skriver hon fem dagar före den av Pache skildrade kretssammankomsten:

"Alla gamla former, även den alla sista formen för antroposofi, har grundligt körts i botten och det förefaller mig som om man inte längre ska söka en form för antroposofins liv. Istället är varje människa själv denna form som antroposofi vill förena sig med. Där detta skett kommer människor att hitta varandra och förenas för att bli ett led i den sanna andliga föreningen (Geistverein). Sällskapet är inte längre nödvändigt,

eftersom antroposofin redan är på jorden. Nu kommer det an på de enskilda människorna och de måste ur sin utveckling tillsammans bilda en högre förening, som har sina rötter i den andliga världen. Varje individuell utveckling kan därmed bibehållas, varje enskild människas frihet, och ur enskilda människors insikter känner de sig förbundna med denna andliga förening eller Mikaelsskola. Detta har klingat i mitt inre. Det handlar alltså om att själv stå inne i denna impuls."

Vid sidan om att tala om iden om en andlig förening hittar man i Wegmans brev upprepade anmärkningar om nödvändigheten av ett förändrat förhållningssätt vid klasstimmar. I januari 1935 heter det: "Det som getts som 1:a klass och som nu många har tillgång till, är inte på långa vägar uttömt, men måste behandlas på ett annat sätt än det hittills gjorts." I juni 1935: "Jag vill hos människorna väcka upp medvetandet om denna andliga förening som befinner sig i den andliga världen. Därför måste skolan gestaltas på ett annat sätt än tidigare." Sedan ännu tydligare vintern 1940/41: "Allt likartat upprepande utan en kraftfull vidareutveckling blir ofta förlamande." Några veckor senare:

"Tror ni verkligen att det är absolut nödvändigt att det igen ska erbjudas klasstimmar? Om inte något nytt uppstår i människorna ter det sig för mig som föråldrat. Klassen måste uppstå på nytt, tas emot på ett nytt sätt av människor [...] Jag skulle så gärna vilja föra fram något nytt. Det lever i mig, men det är så svårt när man bara hör att man vill ha klassen på det gamla sättet."

"Klassen måste uppstå på nytt": Uppenbart lever i Ita Wegman förnimmelsen att allt det hon entusiastiskt företrätt åren efter Rudolf Steiners död, blivit utsatt för en dödsprocess. Att mysterieströmmen, som hon ville fortsätta verka för, avbrutits och att det nu var nödvändigt med en nystart ur kraften hos varje medarbetares jag. Ännu ett ödesingrepp kan ha bidragit till denna förnimmelse, som hon utsattes för nästan exakt på dagen för Andra Världskrigets utbrott. Hon bröt armen. Också denna händelse kommenterar Pache i sin dagbok på ett anmärkningsvärt sätt. Han skriver om Wegmans anförande vid det nästkommande nyårsfirandet: "Skakande intryck hur fru dr Wegman talar om det som, det ser man nu tydligt, bär henne långt utöver Alexander (...) Absolut hängivenhet (absolut och uteslutande) till

studiet om Kristusväsendet ter sig vara hennes entydiga, heliga beslut.” Pache ser en utveckling i detta:

”1934, påsk till mikaeli, varade sjukdomen och den har möjliggjort hennes vändning; 1939/40 skedde nu olyckan, som helt uppenbart gjort hennes kropp ljusare och mer genomsläpplig. Hon stöter nu igenom.”

Ita Wegman har nu knappt tre år kvar att leva. Den sista minnesvärda föreställningen som hon, så långt vi vet, når fram till, berör det centrala motivet i ett föredrag av Rudolf Steiner. Han höll det kvällen före Goetheanumbranden och gestaltade motivet offret som nerifrån stiger uppåt. I notisen till sitt tal till Rudolf Steiners dödsdag 30 mars 1941 skriver hon:

”Men en sak måste man klart inse: att det som en gång getts som andlig substans måste omvandlas till en offerskål, innan nya uppenbarelser kan uppstå. Om grupper av människor kan prestera att ta upp och bearbeta Rudolf Steiners andliga gods på ett sätt så att en offerskål kan bildas, då har ögonblicket kommit att hjälp ur den andliga världen kan erbjudas. Det kan ske snart, det kan också dröja länge, vi har det helt i våra egna händer.”

Sammanfattning och framåtblick

För utbredningen av de uppenbarelser som skänkts honom i Högskolans mantra och för arbetet med detta inaugurerade Rudolf Steiner två traditionsströmmar: den ena genom att ge Lili Kolisko tillåtelse, den andra genom hans uppdrag till de tio andra förmedlarna. Den ena strömmen har han tillåtit, den andra strömmen har han ur sig själv banat vägen för. Efter Rudolf Steiners död etablerade sig den första strömmen mycket snabbt, särskilt befrämjad av Ita Wegmans mäktiga Alexanderimpuls. Den andra strömmen kom först igång igen efter 1945 och i en mycket nybörjaraktig form. Den blev särskilt befrämjad av Jörgen Smit, som började arbeta med fritt hållna klasstimmar och beledsagande samtalsgrupper, efter att han 1975 blivit kallad till Dornach för att delta i styrelsearbetet för Antroposofiska Sällskapet. Också av Heinz Zimmermann genom hans förbehållslösa lägesbeskrivningar från och med 2007 och som förblir vägvisande.¹¹

Jag tillåter mig en avslutande reflektion. Atmosfären för allt esoteriskt arbete i den antroposofiska rörelsen har sedan Rudolf Steiners tid starkt förändrats. Man talar överallt om esoterik. Allvaret och vikten man en gång lade in i detta ord har fallit i

glömska. Samtidigt dras nutidens själsliv in i den moderna mediekulturens sfär. Man kan tala offentligt om allt och alla. Är det under dessa rambetingelser överhuvudtaget fortfarande möjligt att skapa skyddade rum för esoteriskt arbete? Kan vi slutligen än en gång-för att använda ett ord av Rudolf Steiner-”beskydda det sanna”? I karmaföredragen sommaren 1924 talade Rudolf Steiner om tryckerikonstens ursprung och verkningsätt. Det han där skildrar gäller idag, i World Wide Web-tidsåldern, mer än någonsin. Den som vill företräda och sprida antroposofi i världen måste betjäna sig av dessa hjälpmedel och samtidigt ’adla’ dem. Men den regerande tidsanden-enligt Rudolf Steiner-förmanar oss: ”Det viktigaste från mun till öra!”¹² Detta gäller på inget sätt bara för klasstexterna. Den som i Rudolf Steiners mening tillsammans med andra vill arbeta esoteriskt, bör göra klart för sig att så snart innehållet går i tryck eller framställs i medierna är hans/hennes ord inte längre esoteriska, även om han/hon talar om de mest heliga ting. Självklart bör vi verkningsfullt företräda de antroposofiska idéerna i offentligheten och gripa in i den vetenskapliga diskussionen med antroposofiska begrepp. Det går inte utan de moderna medierna. Men där har det bara en förberedande eller säkerställande karaktär.

Det som sker i esoteriska rum går inte att hålla fast. Det följer, liksom ’försöket’ 1911, ’vardandets princip’.¹³ Det är bara motståndarmakterna som eftersträvar permanenta tillstånd. Det som sker på Kristusvägen till anden uppstår och för-gås igen.¹⁴ Det är lika rörligt och förvandlingsbart som hierarkiska väsens verkningar i människosjälar. Ita Wegman kunde därför inte komma fram till en slutgiltig ”riktig” lösning för gestaltningen av sitt esoteriska arbete. I bilden av offerskålen, med vilken hon kallar fram skeendena under brandnatten ur minnet, visar hon oss en väg.

1 Bearbetad version av ett föredrag på ’Michaeli-Tagung’ i Goetheanum, Dornach, september 2012. Citathänvisningarna, om inte annat anges, finns i J. Kiersch: Steiners individualiserade Esoterik einst und jetzt. Dornach: Verlag am Goetheanum, 2012.

2 Thomas Meyer (utgivare): Der Meditationsweg der Michaelschule in neunzehn Stufen. Rudolf Steiners esoterisches Vermächtnis aus dem Jahre 1924. Basel: Perseus Verlag, 2011.

3 Vid återgivningen av denna notis i inledningarna till utgåvorna 1977 och 1992 fattas i sista meningen ordet ’nicht’. Anledningen till att utelämma ordet, som gör meningen i innehållet till det motsatta, ligger väl i att man efterhand läste timmarna överallt. De som bearbetat texterna antog förmodligen att Marie Steiner hade misstagit sig och att man utan kommentarer ändrade detta.

4 Se till detta Hella Wiesberger: Rudolf Steiners esoterische Lehrtätigkeit. Dornach: Rudolf Steiner Verlag 1997.

5 Lucifer-Gnosis nr 32, numera under annan titel i GA 12, sid 36-51. Här sid 49.

6 Till detta, se Robin Schmidt (utg): Gesellschaft für

theosophische Art & Kunst-1911f. Dokumente und Interpretationen zu Geschichte und Gegenwart eines Impulses. Dornach: Verlag am Goetheanum, 2012.

7 ”Jag har exempelvis lärt känna en ’Zweig’/grupp som har brett ut råden så långt, de hade också rekommenderat medlemmarna eller avrätt dem den ena eller andra boken. Vissa människor som redan var medlemmar fick till och med inte ens läsa min Teosofi, då man inte fann den lämplig” (GA 260, sid 154).

8 E. Zeylmans van Emmichoven: Die Erkräftung des Herzens. Eine Mysterienschulung der Gegenwart. Rudolf Steiners Zusammenarbeit mit Ita Wegman. Arlesheim: Verlag des Ita Wegman Instituts. 2009.

9 Albert Steffens dagboksanteckningar 3 april 1925, efter J. Kiersch: Steiners individualiserade Esoterik einst und jetzt. Dornach: Verlag am Goetheanum, 2012, sid 247.

10 Föredrag 4.4.1912 i Helsingfors, GA 136, sid 41.

11 Heinz Zimmermann: Die Lebensbedingungen der Anthroposophie heute. Ziele und Aufgaben der Anthroposophischen Gesellschaft und der Freien Hochschule für Geisteswissenschaft. Dornach, 2007.

12 Föredrag 20.7.1924, GA 240.

13 Se till detta kapitlet ’Gewordene und werdende Esoterik’ i J. Kiersch: Vom Land aufs Meer. Steiners Esoterik in verändertem Umfeld. Stuttgart: Verlag Freies Geistesleben, 2008, sid 58-74.

14 Till detta se 14 klasstimmen, GA 270/2, sid 81 ff.

Läsar- kommentar

Sergeij Almstedt

Efter att ha läst Johannes Kierschs artikel blir jag mycket glad över att detta tema äntligen får det utrymme som det både förtjänar och av nöden behöver. En sten faller från hjärtat. Men efter vad jag tagit del av från Steiners esoteriska undervisning vill jag utöka perspektivet för att få med delar som vi inte ännu vill ta tag i. Det vill jag göra genom en fråga jag erfart ständigt återkommer inom antroposofiska kretsar i olika form. Där finns det hela tiden ett "tidigare" och ett "senare" i samband med Rudolf Steiners arbete. Man kan säga "jo, men det gjorde han i början". Jag har ofta undrat hur man kan avgöra en sådan sak då man å andra sidan inte bedömer sig vara kapabel att avgöra saker om högskolans utveckling och dess esoteriska undervisning efter så många år. Man glömmer även lätt att "Teosofi" liksom "Hur uppnår man kunskap...?" var skrivna redan 1904. Mellan arbetet i Teosofiska samfundet och i Antroposofiska sällskapet uppträder det en form av gräns för Rudolf Steiner såsom två olika "paradigm", ett "tidigare" och ett "senare". Man kan få en bild av detta genom Peter Selgs bok "Die Gestalt Christi" (2008/2009) där han uttalar att det i Antroposofiska Sällskapet finns en tendens att se skulpturen "Mänsklighetsre--sentan--ten" som något musealt, vigt åt "det som gjordes en gång, en förgången tid".

Läser man exempelvis Rudolf Steiners förord till hans skriftliga verk, som man alltid borde, stöter man förr eller senare senare på viktiga ting i dem. En viktig sak som han uttrycker i förordet från 1909 till "Hur uppnår man kunskap om högre världar?" (från 1904) är, att "En övning kan vara rätt utförd, och likväl kan den verka på ett oriktigt sätt, ifall den person som utför den inte bifogar en annan övning till den förras ensidighet till en själens harmoni." I bokens andra förord närmar sig Steiner det sammanhanget jag vill komma åt: "Då jag skrev uppsatserna, som boken är sammansatt av, måste jag många gånger tala på annat sätt än nu. [...] I mina böcker "Vetenskapen om det fördolda" [...] och särskilt "Den andliga världens tröskel" [...] skildras andliga tilldragelser som denna bok visserligen häntyder på redan för mer än tio år se-

dan, men då med andra ord än vad som nu förefaller riktigt."—Detta skrevs i bokens andra förord från 1914. Det verkar här som om en gräns blir dragen. Men hur ska vi nu göra? Skall vi inte längre läsa böcker som "Teosofi" eller "Hur uppnår man kunskap om högre världar?", då de redan var skrivna 1904 med tanke på vad han själv säger och den tidigare frågan? I sista föredraget i "Grenzen der Naturerkenntnis" (GA 322) nämner Steiner dessutom att den erforderliga tankeskolningen inte finns i "Hur uppnår man kunskap om högre världar?"—Var finns den då?

"I "Hur uppnår man kunskap om högre världar?" har vägen till högre kunskap beskrivits fram till mötet med de båda väktarna vid tröskeln. Här skall vidare de förhållanden skildras vari själen befinner sig i de olika världarna, när hon fortskrider genom de på varandra följande kunskapsgraderna. Härmed ges vad man kan kalla en "öckultismens kunskapslära", uttalar Steiner i "Den högre kunskapens grader" (GA 12) som skrevs som en direkt fortsättning till "Hur uppnår man kunskap om högre världar?" (i tidskriften Luzifer-Gnosis).—Det är i denna bok vägen genom tankeskolningen skildras så som "den materiella kunskapen" vilken även kan karakteriseras som "frihetsfilosofins" fyra steg, vilka mycket tydligt återfinns i "Sanning och vetenskap" (GA 3), (ytterligare riktlinjer finns i "Die Verantwortung von Welt- und Lebensfragen durch Anthroposophie" (GA 108), avdelning om filosofi).

Gott och väl. Då nu alla dessa böcker och uttalanden gjorts under "den s.k. gamla tiden" långt före 1914, vill då Steiner att vi skall göra oss av med allt detta?—I mina ögon är allt Rudolf Steiner förmedlar hans sanna förvärv! Börjar man arbeta sig igenom det som finns i dessa hundratals sidor med mantra och liknande i "Seelenübungen" (GA 267) då känner man igen vissa ting från Rudolf Steiners övriga böcker och föredrag. Innehållet i "Hur uppnår man kunskap om högre världar?" får en helt annan aktiv klarhet med känslan: "är det detta han talar om vad jag nu upplever?". Jag erfar det som att vi här med dessa mantra-övningar har återfunnit en viktig men bortglömd kärna i Rudolf Steiners esoteriska undervisning som direkt syftar på uttalanden i "Hur uppnår man kunskap om högre världar?" som exempelvis: "Om lärjungen förutom allt som nämnts följer föreskrifter som läraren endast muntligen kan ge honom, påskyndas lotusblom-mornas utveckling." (sid 118 i utg. från 1984). Detta bringar en helt ny klarhet och förståelse till Rudolf Steiners esoteriska undervisning som den som ges i "Hur uppnår man kunskap om högre världar?" och på annat

håll. Jag talar om Steiners mindre lästa åtta tjocka volymer, ca 4800 sidor, som kan sättas in i sitt sammanhang (GA 264 till GA 268).

I en av dessa finner man följande uttalanden av Marie Steiner (ur ett brev till Helga Geelmuyden år 1947, sid 444 i GA 265) som jag vill hänvisa till i samband med J. Kierschs artikel: I Högskolans "andra klass skulle mycket flyta in av det som han (Rudolf Steiner) hade givit i M.E. (Mystica Eterna) och som i den tredje klassen skulle omvandlas till moralisk kraft."

"Han (Rudolf Steiner) har lämnat oss innan han kunde slutföra sitt verk, innan han hunnit ge oss det som skulle vara det som skulle bli den andra och tredje klassen. I den andra skulle han ge oss kulten (Misraimtjänsten) som skulle motsvara det som i imaginationer hade strömmat in från den översinnliga Mikaelsskolan [från slutet av 1700-talet och början av 1800-talet].", sade Marie Steiner den 30 mars 1925. (sid 444 i „Zur Geschichte und aus den Inhalten der erkenntniskultischen Abteilung der Esoterischen Schule 1904-1914", GA 265).

Det finns mycket material till det som skulle vara ett innehåll i den andra klassen i „Zur Geschichte und aus den Inhalten der erkenntniskultischen Abteilung der Esoterischen Schule 1904-1914", GA 265, om man än inte behöver kalla det för en andra klass.

Det finns fortfarande mycket vi ännu inte berört innan högskolan kan bli en skola för andlig utveckling. Så länge bara klassläsarna enbart är läsare finns det ännu ingen undervisning i högskolan. Vem svarar på de frågor jag antytt? Hur använder man Rudolf Steiners böcker för andlig utveckling, när ännu så många frågor är obesvarade?

Måleriets gåta

Johannes Nilo

Den 8–11 maj visar Vidaråsens ”Malerverksted” utställningen ”Det gåtfulla måleriet” på Kulturhuset i Ytterjärna i samband med de läkepedagogiska majdagarna. Vernissage är 9 maj kl 13:30 med Mats-Ola Ohlsson och omvisning 10 maj kl 13:30 med Bo Werner Eriksson. Utställningen har tidigare visats vid Goetheanum i samband med den internationella läkepedagogiska och socialterapeutiska konferensen i oktober 2012. Medverkande konstnärer i utställningen är Tore Janicki, Reidun Larsen, Arnkjell Ruud och Hannes Weigert.

Till det estetiska omdömet hör osäkerhet. Framförallt när vi inte kan stödja oss på en expert som förutseende bedömer om ett verk är vackert, gott, kunnigt eller naivt. Den oförberedda utställningsbesökaren blir ställd på prov gällande sitt eget estetiska omdöme. Det gäller att förbli vaken och uthärda osäkerheten, såväl inför verket som inför det egna medvetandet med sina väl inslipade kognitiva mekanismer. Hur snabbt infinner sig inte omdömena och hur svårt är det inte att bli kvitt dem och öppna varseblivningsfältet på nytt.

Den som besökte utställningen ”Rätsel” i Goetheanum under oktober 2012 hade en utmärkt möjlighet att erfara just detta. Kurator för utställningen var Hannes Weigert, som sedan tre år leder målarverkstaden i bygemenskapen Vidaråsen i Norge.

Man kan informera sig om arbetet i en 32-sidig broschyr, gestaltad av Philip Tok. Broschyren har varken sidoantal eller en inledande text. Jag kan slå upp en sida var som helst i den och otvunget dröja kvar eller bläddra vidare bakåt eller framåt. Varje bild berättar om seendet och därmed om den kanske viktigaste betingelsen för måleriet. Konceptet fungerar. När jag bläddrar igenom broschyren dyker två föreställningar upp. Å ena sidan tycker jag mig se en klostergemenskap-stillheten, den inåtvända blicken fjärran från allt världsligt. Å andra sidan frågar jag mig: handlar det inte mycket mer om ett vetenskapligt laboratorium?—Den nyktra, analytiska blicken, registrerandet, översättningen av en maskros till tvådimensionalitet. Jag ser båda som möjliga scenarier och får omedelbart förtroende för att dessa människor vet vad de gör. Inte i betydelsen av ett teoretiskt vetande. De är inne i tingen, i processerna, i seendet och just för att den teoretiska reflexen är frånvarande och därmed också den borgerliga normen, hålls varandet inne i processerna öppet. Seendet öppnas upp.

Penselföringen, blickarna är i samma utsträckning nyktra som kontemplativa. Jag blickar in i ett laboratorium där det mindre handlar om testresultat än om epifani. Den kan ske närsomhelst. Men det kan dröja år innan världen för ett ögonblick öppnas. Det gäller att vara förberedd för dessa ögonblick. Avspänd och samtidigt i högsta beredskap.

Inte så sällan är ateljébesök mer uppslagsrika än utställningar. Broschyren för de andliga övningarna från verkstaden in i utställningen.

Weigert ville ursprungligen kalla utställningen ”Måleriets gåta”. Vid närmare eftertanke tycktes dock titeln vara för pretentiös och han reducerade den till ”Gå-

tor”. Ett begripligt beslut och ändå, den ursprungliga titeln var inte helt oberättigad. Man hittar i målarverkstadens bilder inte bara några av måleriets grundelement såsom yta, färggrum, komposition och reflektion, utan också en avundsvärd direktitet i utförandet. Bilderna verkar inte konstlade, sökta och även om fotografier i många fall tjänat som förlaga ser jag inga avbilder. Weigert erkänner att måleriet genom målarverkstaden blivit en gåta. Den svårförklarade uttrycksviljan har chockerat honom. Hur kommer den första impulsen att sätta penseln på duken tillstånd? Och vad är det som styr penseln i det vidare förloppet? Det är inte alltid uppenbart vad som gör en bild till en bra bild men för en sakkunnig är det dock möjligt att beskriva. Grunden till att bestämde människor målar bra bilder är dock ytterst gåtfull. Naturligtvis kan man till viss grad lära sig att måla och ändå, mellan förmåga och ett lyckat resultat öppnar sig ett öppet fält där gåtan spelar med.

Kanske har erfarenheten av måleri för Weigert blivit en gåta genom målarverkstaden för att anledningen till att bilderna blir bra är mindre uppenbar i den här specifika situationen än med utbildade konstnärer. Måleriet uppenbarar sig i ett slags urtillstånd eftersom konstnärerna har med sig mindre intellektualitet, mindre övermogen kultur. Det kan därför framträda mer direkt, öppet och naket. Måleriets gåtfullhet i sig kan träda fram som en uppenbar gåta av tillvaron.

1907 noterar Rudolf Steiner i en anteckningsbok: ”Rätsel schafft des Menschen Ich”-för att bibehålla den tvetydiga utsa-

gan på svenska översätter vi satsen med “Gåtor skapar människojaget” (en mer orda-grann översättning lyder: ”Gåtor skapar människans jag”). Beroende på hur man läser den, växlar perspektivet. Sätter vi jaget som subjekt är utsagan: det mänskliga jaget skapar gåtor. Omvänt kan vi uppfatta gåtor som subjekt och då blir det: gåtor skapar människojaget. Betraktar vi de två utsagorna var för sig, minskar spänningsdynamiken i meningen. Det är

just satsens dubbelmening som uttalar en real relation till världen. En relation som inte är lineär, inte diskursiv, utan reciprok och paradoxal-som förutsätter lika mycket interpretation och reflektion som handling.

Med detta som bakgrund dyker jag igen in i broschyren och gör en ny upptäckt. På en dubbelsida ser jag en målade man med vitt

skägg. Ett fotografi som föreställer honom själv när han målar, tjänar som förlaga för hans aktuella bild. Han betraktar sig själv under akten att måla och målar av sig själv målades som om han vidrörde sina egna gränser. På fotografiet ser han sig själv lik-som utanför sig själv; han ser sig själv utifrån. Nu för han målade in sig själv igen, i en ny bild-av sig själv eller av världen?

I den betydelsen arbetar målarverkstaden på jagets gränser och det vore inte för-mätet att tala om en jag-verkstad. Vi kan med spänning och förväntan se på hur arbetet vidareutvecklas och skapar nya former såväl för måleriet som för läkepedagogiken och socialterapi-men framförallt för att uppenbara gåtan ”jaget”.

”Weigert erkänner att måleriet genom målarverkstaden blivit en gåta.”

LEVNADSKONST

Bänken

Brigitte Deck

Arne Klingborg skriver i sin bok: *En trädgårdspark i Södermanland* om "Varens gröna skimmer":

"Det finns några dagar där våren spelar ut sina gröna ackord på ett särskilt sätt. Dagar som försvinner allt för fort. Det är när vissa träd slagit ut och andra ännu har så späd grönska att grenverkets olika grå tonar nyanserar grönskan. Det är den tiden då de olika träden med sin grönska berättar något om sin egenart, innan sommaren kommit så långt att allt bara blir grönt. Det gäller många gånger ett utsökt skiftande spel av toner, som man inte alltid hinner uppfatta under en promenad eller ett kort strövtåg. Därför är bänken i parken så viktig: bänken nära huset, bänken på terrassen, bänken i gläntan, eller bänken under träden, kanske lite i skymundan, om man inte har en vänlig inbjudande sittsten på rätta stället."

Arne beskriver vidare hur han från sin lugna utsikt kan följa färgspelen i den nyutslagna björken, i lönnens gulgröna krona, i ekens och askens skimrande slöja framför grandungens mörka grönska.

"Det är som om man med en lätt grågrön lasyr hade målat över bitar av granarna. Här ser jag nyanser och koloristiska händelser som är borta om några dagar men som man så gärna ville hålla fast. Här visar sig något av varens gröna skimmer."

Kanske söker vi en stunds ro på en av dessa bänkar som står där och väntar på oss i grandungen. Vi kan då försöka öppna våra sinnen för allt det böljande liv som omger oss: Fågelsången, vinden, dofterna, färgerna m.m. Lyckas man med att förinnerliga detta skeende, att helt förbinda sig med det så kan det hända att dungen börjar tala till oss. Det kan ske på olika sätt.

Det visade sig för mig i en bild av en källa och jag förnam att det var livets källa, där allting finns något som inte kan sina, en evig livskraft, skaparkraft, källan till kreativitet, intuition, själva närvarokraften och källan till förståelsen för allt levande, källan som vi har inom oss och runt omkring oss.

Om vi kan väcka och öva upp "de sinnen som uppfatta klart" som Gustav Fröding kallar dem, kan vi även förnimma vad våra medmänniskor försöker förmedla till oss.

R. Steiner kallar denna process i Läkepedagogiska kursen för "kärleksfullt hängivenhet" som kan leda oss till rätt intuition. "Att kärleksfullt hänge sig åt det som kommer fram ur människan." Kärleksfull hängivenhet är inget som har med personlig sympati och antipati att göra. Det handlar om närvaro, intresse, vilja och om nödvändigheten i att ha tillgång till ett inre rum i oss, till en bänk.

Pingstmotivet handlar om att vi mer och mer skall kunna förstå varandras olika språk, men även det som dungen säger, grodan, daggdroppen eller gullivivan. Kan vi se och förnimma det andliga bakom tingen, det andliga bakom stenen, plantan, molnen, djuren, människan och allt som omger oss, då kan det som lever i tingen börja tala till oss.

INITIATIV

Mentorskap inom antroposofi

Erik Westlund

Det är och har varit några av de mest aktuella frågorna och funderingarna under en längre tid i den antroposofiska rörelsen-hur skall ska utvecklingen av antroposofin i dagens samhälle se ut? Hur står de antroposofiska initiativen och verksamheterna i relation till de allt mer regelstyrda och inskränkande direktiven från beslutsfattare? Vem kan och vill ta vid i de utstakande spåren i befintliga verksamheter burna av en antroposofisk världsåskådning?

Frågor som har många svar, som säkerligen skulle besvaras olika beroende på vem och vilka man frågar, men som egentligen handlar om en och samma sak-möten mellan människor.

Ett nyligen startat initiativ, med utgångspunkt i att just mötas kring ovan nämnda frågor, är ett mentorprogram inom antroposofi. Det uppkom genom en idé av Erik Westlund, en Järnabo som har ett starkt intresse för antroposofi och dess former, samt utvecklingen av dessa.

Idén, som presenterades och fångades upp av Antroposofiska sällskapet har idag mynnat ut till en grupp på flertalet mentorer och adepter som möts i gruppträffar och individuella möten med ett och samma syfte-att lära sig av varandra för att bättre kunna förstå vad som kan och behöver göras för ett generationsskifte inom den antroposofiska rörelsen.

Mentorskap är ett uråldrigt men ändå helt modernt tema. Yngre generationer kommer alltid att uppkomma och kommer alltid att behöva guidning och vägledning av de äldre. Idag kanske det är mer tydligt att äldre generationer också behöver lära sig av de yngre. Tanken med detta mentorprogram är just det, att det ska vara ett ömsesidigt utbyte för att tillsammans kunna skapa hållbarhet i framtiden.

Det är många organisationer och företag som anordnar mentorträffar och program, men med ett brinnande fokus på entreprenörskap och företagande. Idén med detta program är att lägga till en dimension. Den andliga. Den del som är så fundamental inom antroposofin, men som lätt glöms bort när det handlar om verksamheter som drivs i ett företagsorienterat ramverk.

Programmet är ett litet steg i att låta en yngre generation mötas med en äldre, där rum skapas för förmedling av tankar, föreställningar, erfarenheter och kunskaper, som förhoppningsvis kan få vara ett frö i att hitta vägen för antroposofin i i dagens samhälle där det kan blomstra och utvecklas till något hållbart.

Fakta mentorprogrammet:

- Alla som har ett intresse för antroposofi och dess former kan delta.
- Det består dels av gruppträffar där man har olika diskussionsteman eller föreläsningar.
- Mentor och adept träffas även individuellt där man bestämmer frekvens och innehåll själva, men med en rekommendation på minst 6 träffar på ett halvår och med teman personligt, professionellt och andligt.
- Matchning mellan adept och mentor sker av en projektgrupp efter önskemål av de sökande eller utefter egna förslag.
- Ett mål med programmet är att någon form av samarbete mellan mentor och adept uppkommer, men absolut inget krav.
- Första omgången av programmet pågår nu fram tills juni. Det är fritt fram att hoppa på längs vägen.

INITIATIV

5 år av YIP

Amanda Huircan-Martinez

Vad är YIP? (The Youth Initiative Program). YIP är en utbildning inom socialt ledarskap för ungdomar som vill skapa en positiv social förändring i världen. Under ett års tid lever och studerar 40 deltagare mellan åldrarna 19–25 år från hela världen, och tillsammans utforskar de olika metoder att skapa positiv förändring i världen genom sig själva. The Youth Initiative Program arbetar till störst del med att förstärka förutsättningarna för ungdomar att ta en aktiv roll i att utforma positiva kulturella, sociala, hållbara och ekonomiska förändringar som förbättrar alla samhällsskikt och eliminerar social orättvisa, fattigdom och ojämlikhet. Teoretiskt lärande varvas med praktiska övningar, projektarbeten och praktik. Varje vecka tas ett nytt tema upp av en inbjuden lärare som, genom att vara expert inom sitt område, ger en överblick till eleverna kring olika globala problem, utmaningar i samhället och uppmanar dem att ta en aktiv roll i helhetsbilden. YIP är ett internationellt folkhögskoleprogram under Vårdinge By Folkhögskola och utbildningen har sin bas i Kulturcentrum Järna. Utbildningen organiseras av en internationell grupp av unga individer som stöds av ett internationellt nätverk av individer och organisationer runt om i världen. Ett litet urval av ämnen som tas upp i utbildningen: hållbart ledarskap, Theory U, entreprenörskap, projektledning, måleri, permakultur, konflikthantering. Och mycket mer...

Några av de internationella experter och lärare som deltagit i och hållit i veckoteman i YIP genom åren är bland andra: Orland Bishop, Edgard Gouveia Junior, Nanna Frank, Marcel de Leuw, Eric Utne, Nicanor Perlas, Helene Bank, Nikolai Fuchs, Rembert Biemond, Otto Scharmer och Charles Eisenstein.

Första YIP-året

Under augusti 2008 flyttade jag till Järna. 18 år gammal. Jag klev av pendeltåget på Järna station, nedtyngd och obekvämt med en alldeles för stor och billig resväska under en stekhet sommarsol och för varje steg jag tog uppfylldes jag av känslan att beslutet som fört mig hit var både impulsivt och ogenomtänkt. Jag vill minnas att jag snubblade av perrongen som om jag på något sätt var utanför mig själv, som om mitt jag fortfarande var kvar långt

uppe i Norrland och inte alls ville kännas vid varken pendeltåg, sommar eller den obekanta betongen under mina fötter.

Jag minns det som om jag höll andan hela vägen genom byn och ut i det Sörmländska landskapet. Jag kommer ihåg den dagen i minsta detalj, hur jag hittade mitt studentrum på bottenvåningen vid traporna i Tallevana tack vare en skylt på dörren med mitt namn på, hur tiden gick extra långsamt, som för att hjälpa mig att hinna minnas. Bara månaden innan hade jag beslutat mig för att söka till the Youth Initiative Program, till det som skulle kallas för pionjärklassen, och sen blev till YIP1, allt som de följande åren fortskred.

Idag år 2013 så har vi YIP5. Och jag är en vanlig Järnabo. Min dotter går på ett waldorfdagis i byn, jag har ett favoritbröd i bageriet, jag arbetar på Kulturcentrum Järna åt Kulturforum som projektledare och ibland i Kulturhusets reception och jag har vänner som inte är inflyttade som jag, utan liksom min sambo faktiskt har vuxit upp här.

Under YIP1 sade vi med glimten i ögat att det var en utbildning för att rädda världen – att vi skulle rädda världen. Men oavsett vad man vill kalla det så har åren onekligen visat oss att utbildningen behövs, att ungdomarna som tar sig hit behöver YIP. För mig personligen var det som att komma hem. Att för första gången vara totalt omringad av andra unga individer vars inre också brann av viljan att åstadkomma något, att få eller kunna ändra någonting. Det var ingenting jag hade stött på förut, men som jag hade saknat genom hela min uppväxt och under skoltiden. Gelikar som ända ut i fingerspetsarna kunde känna det akuta behovet att agera nu, i dag. Skapa en förändring, gör något, gör det nu! Gymnasietiden var för mig en lång väntan på att bli färdig och få komma ut dit jag kunde göra något, att få reagera på känslan av brådska som genomsyrar vår tid. Och i YIP fick jag äntligen en plats, äntligen en plattform att agera utifrån. Att bara få umgås med 40 andra fantastiska individer som alla brann för förändring, som alla var lika märkliga och kanske till och med enstöriga som jag, som alla hörde hemma lika lite någon annanstans än tillsammans som jag. För mig var kanske detta den viktigaste lärdomen ur mitt YIP-år. Att vi genom varandra och det som utbildningen gav oss inte förlorade vår eld i någon slags förtvivlande avgrund. För hade vi inte hittat varandra i YIP så hade vi kanske gett upp och slutat vilja, anpassat oss till samhället och slutat försöka. Var hade vi märkliga ungdomar tagit vägen om inte YIP hade funnits?

I dag ser jag att behovet att fånga upp alla dessa viljor, initiativ och eldsjäl är

större än någonsin förut. Kanske är detta något som alla generationer före oss också talat om, men allt verkar bara gå fortare nu, och det kräver av oss som människor att vi också agerar snabbare. För mig är det tydligt att YIP är framtidens skola, genom det oinskränkande sättet som utbildningen lyfter fram elevernas kreativitet på och olika förmågor, samt påvisar och informerar om hur den sociala situationen ser ut i världen, placerar verktyg och förståelse i elevernas händer och ger dem möjligheten att skapa förändring. Utbildningens existens känns logisk, att den behövs och ändå, trots allt detta, trots det uppenbara behovet som finns och det mycket tydliga tomrummet som skulle uppstå om utbildningen inte existerade så riskerar programmet att upphöra efter YIP5.

Nästa höst finns denna världsviktiga utbildning kanske inte kvar, om vi kollektivt inte lyckas samla ihop de pengar som behövs. Någonstans sticker det i mig att något så banalt och irriterande kan sätta stopp för något så essentiellt som YIP.

Slutstation?

Jag kan inte tänka mig hur det skulle se ut om utbildningen inte fanns. Och det är därför jag skriver nu. Därför att jag önskar att alla som läser förstår att vi alla faktiskt äger YIP, genom livet äger vi alla ett ansvar att förvalta den här jorden på det bästa möjliga sättet.

Någonstans så tänker jag, att på samma sätt som jag värdesätter betydelsen i att t.ex. alltid handla biodynamiskt och ekologiskt för att sträva efter en miljömässigt hållbarare jord, så kan även jag göra skillnad och skapa förändring genom att genom mitt liv alltid stödja en utbildning som YIP, vars elever varje år skapar projekt som kämpar mot orättvisa och fattigdom, företag för hållbarhet och jämlikhet och som hela tiden skickar ut inspirerande människor i världen. I dag skriver jag med förhoppningen att jag inspirerar någon att göra något, i morgon fortsätter jag skänka pengar till utbildningens fortsatta existens.

Du kan också göra skillnad. Skapa en positiv förändring i dag. Stöd the Youth Initiative Program.

Stöd YIP – Bli en Vän!

Det enklaste och bästa sättet att stödja YIP och bli en Vän (Friend of YIP) är att gå in på hemsidan, www.yip.se.

På hemsidan kan man välja olika sätt att donera pengar på, mängd och antal gånger (månadsvis, årsvis, etc.)

Bank: Nordea Kontonummer #: 47 86 47-1 SEK, ange "Friends Campaign (FC) + Ditt Namn" (viktigt)

Reidun Larsen, "Eurytmifigur", 2013.
Vidaråsens "Malerverksted"
Det gåtfulla måleriet, sid. 12-13.

”Det gäller många gånger ett utsökt skiftande
spel av toner, som man inte alltid hinner uppfatta
under en promenad eller ett kort strövtåg.”

Bänken, sid 14.

MÖTE

Eurytmi & gymnastik

Maria Linden & Per Linden Thell

Hur kan Waldorfskolans två rörelseämnen samverka i de olika årskurserna?

”Själens hygien: omväxlande gymnastiklektion och eurytmilektion. Det ni lär för själen genom eurytmin, detsamma lär ni för kroppen genom gymnastiken [...] att uppmärksamma omvärlden och era medmänniskor. Det kan ni bara när ni verkligen lyssnar på varandra. Det är grunden för allt socialt liv.” (Rudolf Steiner)

Detta tema sysselsatte omkring 14 deltagare under tre arbetsgruppstillfällen på Svenska Waldorflärläromötet i januari 2013. Arbetsgruppen leddes av Maria Linden (eurytmilärare) och Per Linden Thell (idrottslärare samt lärare på BMI Sverige, en internationell Bothmergymnastikutbildning).

Det första tillfället inleddes med en snabbgenomgång av rörelsens historia: ”Från Lemurien till Ling” (och lite längre...)! Sedan ägnades tiden åt en fördjupning i tredjeklassaren och hur eurytmin och bothmergymnastiken möter den ofta dramatiska fas i utvecklingen 9-åringen går igenom under detta skolår. Deltagarna provade på bl.a. en fyrkantsförvandling (eurytmi) samt 3:e klassens ringlek (bothmergymnastik) som båda anknyter till husbyggartemat i klass 3.

Tillfälle nummer två inleddes med en beskrivning av den första Waldorfskolan, där gymnastikämnet arbetades fram av Fritz von Bothmer och eurytmiämnet bars av Nora Stein von Baditz och hur dessa två pionjärer samarbetade kring rörelseämnena. Därefter fördjupade vi oss i sjätteklassaren och den utvecklingsfas 12-åringen står inne i. Både i gymnastiken och i eurytmin provade vi på rörelser med geometriskt tema samt stavövningar.

Avslutningsvis talade vi om skillnaderna mellan eurytmi och gymnastik ur rummets- lärarens- och kroppsprocessernas synvinkel. Så samtalade vi kring 14, 15-åringen och arbetade med bl.a. tredelad gång och själsgester(eurytmi) samt Fallet i rummet och Fallet i punkten (bothmergymnastik).

Deltagarna bestod av eurytmipedagoger, idrottslärare och klasslärare. Några hade

dessutom liten eller stor erfarenhet av båda rörelseämnena. Det uppstod många intressanta reflektioner i samtalen kring arbetet och förhoppningsvis en impuls till ett fortsatt forskande i detta tema. När waldorfpedagogiken står inför uppgiften att på nytt medvetandegöra sin särart och hur den verkar in i den växande människan är denna fråga högintressant då båda ämnena är unika för Waldorfskolan.

LÄSARBREV

Förnyelse

Hans Möller

Vårt behov av förnyelse är tydligt. Det gäller antroposofin, det gäller waldorfskolorna, särskilt gymnasier. Det är värdefullt att Forum nu tar upp frågorna. Vad är avgörande, att vi bygger om den yttre organisationen, byter namn från federation till förbund eller att vi vaknar upp till starkare individuellt ansvar för antroposofin? Som medlem i Antroposofiska Sällskapet har man tacksamt tagit emot föredrag och evenemang. Men nu behövs ett starkare engagemang. Vi behöver bli medvetna om vikten av hur vi själva uppträder. Omvärlden bedömer i hög grad antroposofin efter hur människor visar sig som arbetar inom antroposofiskt präglade verksamheter och de som ”är antroposofier”. Inger de förtroende eller tycks de självcentrerade eller rentav som dryga besserwisrar? Allt viktigare blir det att medlemmarna skolar sig, utvecklas som människor. Förnyelse innebär nu främst att arbetet med antroposofin fördjupas. Först när man blir högskolemedlem förbinder man sig att ”representera antroposofin”. Att bli medlem i Antroposofiska Sällskapet innebär inga förpliktelser. Men det får inte tolkas så att man bara är konsument. Vi kan bli medvetna om att vår rörelses framtid ”också beror på mig”. Inte minst viktigt är hur vi bemöter varandra och samarbetar. Visar antroposofin sin kraft till förvandling tas den på allvar. När det gäller waldorfgymnasier är det bekymmersamt att så många tvingas lägga ner på grund av sviktade elevunderlag. Vi talar om hårdnande konkurrens. Men kan det inte också bero på att vi inte förstätt det nya tidsläget? Moderna elever är mycket mer medvetna och självständiga och söker friare arbetsformer och mer medverkan i skoldagens och ämnenas utformning. Man skulle kunna göra gym-

nasierna delvis självförvaltande. Gymnasietiden behöver vara något nytt, inte bara att ”Nu går vi från 9:an till 10:an”. Man skulle kunna ha ett särskilt samtal med varje elev som vill fortsätta efter 9:an liksom givetvis med varje elev som söker utifrån: ”Vad förväntar du dig av de tre åren? Hur önskar du att samarbetet med lärarna utformas? Vilka är dina intressen? Du kommer bli medansvarig, en medarbetare. Du är också medansvarig för klassens gemenskap och sociala liv. Vill du ett sådant gymnasium, vill du medverka? Det är ditt fria val, du är inte längre skyldig att gå i skolan.”

Om gymnasiet skall kunna bli mer självförvaltande så krävs det att lärarna blir förbundna med undervisning i högstadiet utan kan helt stå till förfogande för gymnasiet arbetsgemenskap. [...]

Britta Drakenberg skriver i Forum 2012-4: ”Elever som genomgått waldorfskola har mycket låg arbetslöshet efter avslutad skolgång och ger dem verktyg att möta framtiden.” Elevernas kreativa förmågor gör att de själva skapar arbeten. Detta är något som borde uppmärksammas mer i en tid då allt kretsar kring ”jobben, jobben, jobben”. [...]

I ett skolprogram i tv i januari berättades om Augustborgskolan i Malmö som var nedläggningshotad men räddades genom att man gav skolan en musikprofil. Duktiga musiker anställdes som pedagoger och skolan förvandlades från lågstatus-till högstatus-skola. Kanske kunde vi också pröva att ge våra gymnasier en särskild profil utöver de program som nu finns. Det behöver inte bli musik, det kan vara målning och teckning, design, rörelsekonst och annat.

Ett mycket spännande förnyelseprojekt som presenterades i Forum 2012-4 av Jan Swantesson, docent och forskare vid Karlstads Universitet, var förslaget om en ny nordisk akademi. ”Kan vi bidra till förnyelse av högre utbildning?” – De vanliga universiteten har stelnat i sin form och tillfredsställer inte sökande människor. Det behövs en akademi som ger ”en fördjupad syn på människan och hennes samspel med helheten som finns runt omkring henne och inom henne”. – Jan Swantesson skriver:

”En gång kommer den tid när vi i alla sammanhang på ett sant vetenskapligt sätt kan tala om realiteter från andra världar än enbart materiella. Det är jag fullständigt övertygad om. – Ingen kommer då längre att tycka att detta är ’underligt’. Vi kommer att utveckla metoder för att kunna sammanställa och förklara företeelser som inte kan ses och iaktas med våra ’vanliga’ sinnen.”

BOK

Smak & mening

Inger Lise Oelrich

TITEL

*Att bli människa är en konst.
Meditationer, förtäringar.*

FÖRFATTARE

Hans Möller 2012

Själens undran

"... Reklam och klotter skriker,
skräpet flyger
Jag skådar skärmens flimmer,
börsens klipp
Jag köper mjölkprodukter,
strömming och potatis
På snabbköp, lite grönsaker
Och vagnar ser jag lastade
med dumheter
Jag köper Aftonbladet på hemvägen
Jag konsumerar,
avsöndrar och sover
Och flyr till dokusåpan här i kväll
Till Aktuellt med nya brott
och katastrofer
Jag rusar runt i dimpens alla såser
Högtalarröster skvalar ständigt
Gatan jag går oändligt lång
Så många trötta ansikten
strömmar förbi
Jag vägrar kalla detta verklighet..."

Människosinnet bär i sig oanade djup. I samlingen "Att bli människa är en konst" har Hans Möller delat med sig av hur stort och rikt, hur komplicerat och utmanande det är att vara människa. Inte bara hur det borde vara men hur det upplevs genom alla fröjder och sublimes höjder, alla tvivel och rädslor, fasetter av ande och själsliga rum. Här tonar frågorna i de egna avgrundsdyken och i möten med människor. Stora gåtor som vi alla lever med idag.

Inför det oerhörda

"Inför det oerhörda
Står människan
Avgrunden öppnar sig
Ur djupen stiger det onda
I mångskiftande gestalt
Med gränslös grymhet
Med detta måste vi leva
Detta måste vi förstå..."

Hans använder diktarens yttersta pil-

spets, den befjädrade pennan. Luftig och fri flyger den runt de stora vidderna, sfärerna upptill, men sylvass och ytterst precis när den till slut pappret. Här finner han ord för många tillstånd som andra snabbt går förbi. Detta är hans uppgift och hans glädje. Det märker man. Orden och ljudens lekfulla kombinationer frodas i munnen på Hans när han försöker lyssna sig till, smaka sig till vilken tokrad eller allvarsord som kommer härnäst. För han iakttar, upplever lidelsefullt och synar allt i sömmarna för att bringa fram tingens djupare innebörd. Inte bara hur de ser ut, verkar och uttrycker sig som fenomen i världen. Nej, han söker hela tiden efter deras inneboende drivkraft: Finns någon där? Är det hela bara ett skimmer? Finns det någon mening?

Denna diktsamling är en levande och dynamisk vandring genom själens och människans många rum, inte som idé men utifrån hur det är att vara människa just idag, år 2012. Bokens bäge av ord i form, kalla det dikt, meditationer eller funderingar, börjar med frågan: Finns jag? Och var, exakt? Den för till att djup efter djup öppnar sig i oss, ja rakt in i avgrunden. För den som vågar sig på en sådan färd finns inga snabba svar, tvärtom, mötet med en själv kräver mannamod och kvinnohjärta (eller är det tvärtom?). Just detta mod och mötet med det okända i oss och andra människor utgör kärnan ur vilken denna boks dikter flödar.

Hur skall vi få ihop allt? Ondskan, likgiltigheten, skönheten, glädjen, förstörelsen av vår jord, den mänskliga kulturen, pedagogiken och relationen till det lilla barnet, ja allt omvälvande och tidvis skrämmande som sker nu? Hans väjer inte för något.

På väg att bli människa

"... Det onda har tjänat ut
När det goda nått sin högsta höjd
Bödel och offer blivit ett
I kärlekens eld
Strålar det segrande jaget"

Hans Möllers livsvisdom och framför allt medvetet levd livserfarenhet lägger han generöst fram för att dela med oss. Det är guld värt att en så etablerad och välansedd man, som hela sitt liv levt med antroposofin som vägledare och följesven uttrycker de stora frågorna med sådan lidelsefull vältalighet. Antroposofi presenteras ofta som stora andliga ideal och kosmiska ursanningar, ledstjärnor att följa. Men mötet med stora världssanningar kan kasta skuggor över vårt lilla liv, det som vi var och en stretar med. Vi upplever vår ofullkomlighet, känner oss ovärdiga för att vi inte håller måttet. Här finns ett glapp mellan det jag är och det

jag borde vara. Men det talar vi inte om. Det är fortfarande vanligt i våra sammanhang att var och en får brottas med tvivel, smärtan och lidandet i den ensamma kammarens enskildhet.

När Hans Möller med sådan uppriktig känsla och vaket skarpsinne namnger och uttrycker ett så stort spektrum av det att vara människa, tvivel och rädslor, längtan och tillkortakommanden, då fylls glappet med mening. "Borde" och "måste" försvinner, kvar blir vår rika och underbara mänsklighet. Medmänskighet. Andliga urbilder såsom väktaren vid tröskeln och många andra begrepp som vi känner till från andevetenskapen får en själsligt genomlevd närvaro, ett mänskligt uttryck. Det värmer och gör att man känner sig inlemmad i en sant mänsklig gemenskap.

Läs denna bok där jaget är hisnande utgrundligt och ändå det mest fasta man kan bygga sitt liv på. Ur denna gåta som vi alla bär i oss mäktar vi skapa världar. Det är upp till oss.

BOK

Böcker utgivna på Antroposofiska Bokförlaget 2012

Steiner: nytryck
*Barnets uppfostran,
Veckodagsövningar och månadsdygder.*

Michaela Glöckler/
Wolfgang Goebel
Barnets hälsa och utveckling.

Kristina Broström, till minne

För Bothmergymnastikföreningen
i Norden: Gunilla Wennerholm,
Göran Petersson, Per Linden Thell,
Ralph Cederqvist, Erik Thomsen.

Kristina Broström var en hängiven eurytmist. Hon var lärare på Kristofferskolan i 12 år och 19 år på Kristoffersseminariet, som hon även var med och startade tillsammans med Elisabeth Ahlberg och Peter Broström. Kristina var också en del av Bothmergymnastiken i Norden.

Allt sedan början på 80-talet har hon deltagit två veckor om året, höst och påsk i Bothmergymnasternas möten. Först på Kristofferskolan och sedan -93 på Vårdinge Bys folkhögskola, där Bothmergymnastiken fått sin gymnastiksal och hemvist.

Kristina inledde varje morgon med en grundlig lektion i eurytmi, väl planerad för att berika oss i vårt gymnastikarbete. Hon har givit oss grunderna i eurytmi och har genom eurytmin låtit oss ta del av djupa kristna mysterier som kommit att genomsyra vårt gemensamma arbete på flera plan. Som lärare var hon noggrann och konsekvent och kunde ibland verka ganska sträng men hennes humor värmdede oss alla.

Hon utforskade hur de två rörelseskolorna eurytmi-gymnastik, berör och befruktar varandra. Hon var med på morgonens gymnastiklektioner ibland fysiskt och ibland genom att noga titta på. Hon kunde kommentera vårt arbete.

På eftermiddagarna tog hon på sig sina stövlar och gick långa promenader i Vårdingskogen, som hon kallade för Ash-down Forest. Man kände igen Kristina på hennes gång. Hon hade en rak hållning och tog långa kraftfulla fjädrande steg.

På kvällarna deltog Kristina med liv och lust i sång och danslekar. Hennes skratt hördes ofta. Hon bidrog vid högtider med eurytmiframträdande och även små pianokonsorter.

Kristina har varit en föregångare i Norden att som eurytmist söka samarbetet mellan eurytmi och gymnastik, waldorfskolans rörelseämnen. Hennes arbete har inspirerat eurytmister och Bothmergymnaster som arbetar vidare på samma tema. Ett vidare steg tas nu på waldorflärrarmötet i Järna 24-25 januari 2013, då en gemensam arbetsgrupp i eurytmi och Bothmergymnastik planeras.

Solveig Rosengren, till minne

Sanna Hjortenskog

Solveig Adela Rosengren (Hjortenskog) har avlidit 80 år gammal. Hennes närmaste är dottrarna Sanna och Pernilla med familjer och bröderna Gunnar och Leif med familjer.

På 80-årsdagen i maj såg vi hur hon med oändlig energi njöt av sin sista födelsedag, omgiven av släkt, vänner och mängder av blomster. Det var fantastiskt att bevittna för oss som sett henne försvagas av en njursjukdom under några år.

Solveig föddes i Stockholm som första barn till Uno och Gurli Rosengren, följd av två lillebröder. I sin ungdom drogs hon till film och scen och medverkade i ett antal filmer. Som 19-åring fick hon det enorma ansvaret att mer eller mindre driva ett fjällhotell i Kesudalen i Jämtland. Det var hit hennes blivande man Lars kom för att söka arbete som vildmarksguide. Han fick jobbet. Väl tillbaka i Stockholm blev Solveig anställd som första svenska kvinnliga chef för lyxbutiken Norrmalms livsmedel. Genom en bok väcktes intresset för Rudolf Steiner och waldorfpedagogiken. Solveig sökte till lärarutbildningen i Järna och fick därefter anställning vid Kristofferskolan i Bromma. Här hittade hon meningen med livet-hon älskade att vara klasslärare och stannade på skolan under resten av sitt yrkesverksamma liv.

Strax före sin 70-årsdag beslöt hon sig för att köpa ett hus på Själsö, Gotland, i närheten av sin dotter Pernilla. Senare flyttade även dottern Sanna dit. Sista tiden hade hon sina barnbarn nära sig varje dag. Som ett vackert penseldrag har akvarellmålningen gått genom hela Solveigs liv. Via en tid på Konstfack tog hon med sin talang in i skolundervisningen. Många fina verk har skapats under resor och kurser och ett av dessa har förevigats som logotyp för Kristofferskolan. För att förklara för barnen vad som hänt pratar vi ofta om "Mormor Fjäril". Hon har förvandlats och flyger runtomkring oss med nya krafter. Men hur vet vi att det är hon?

Häromnatten drömde jag om en jättestor fjäril. Dagen därpå satt det just en sådan i stora salen och "vinkade" med ena vingen. Det var mormor! Barnen tyckte att vi skulle klappa henne, så vi provade att stryka fjärilen lite på ryggen och den verkade gilla att bli klappad! Den klättrade upp på min hand och lät sig fotograferas.

Då visste vi att det var hon.

Texten har tidigare publicerats i DN, 14/8 2012

"Jaget känner sig"- Grundstensläggningens dimension

För Goetheanumledningen:
Christiane Haid

Anknytande till frågan om det "Antroposofiska Sällskapets identitet" år 2012/13 vänder sig årstemat 2013/14 till det mänskliga jagets utveckling. Det enskilda jaget är samtidigt nålsöga och den brännpunkt utifrån vilken gemenskap och samhälle, ja, alla världsförhållanden gestaltas.

I medvetenhetssjälens tidsålder arbetar människan under särskilda betingelser på sin jag-utveckling. Uppenbarligen kan människan först nu tränga fram till sitt jags sanna natur. Dock för att göra sig medveten om detta, är en process nödvändig, som leder till andlig självkänedom, ett arbete att utföra ur den enskildes initiativ. Medvetenhetssjälens tidsålder medför ett fullkomligt, i den omfattningen aldrig tidigare existerande lösgörande från alla slags bindningar, från både gudomliga och mänskliga auktoriteter och traditioner. Alltmer stående helt för sig själv, uppstår faran att människan "glömmes" sitt väsens andliga ursprung. På alla plan av mänskligt liv inställer sig idag frågan efter jaget. Är människan bara en produkt av sina genetiska anlag och omvärldens inflytanden? Är hon själv ansvarig för sina viljeimpulser och handlingar eller uppstår dessa av för människan opåverkbara verkningar i hjärnan? Ligger det i människans frihet att råda över sitt eget liv och sin död? Är hon härskare över naturen och kan hon ensamt utnyttja den efter eget behag? Hur gestaltar sig relationen från människa till människa, står den andre till förfogande som objekt för egennytta? Hur finner jag en bro över till den andra människan-kan jag verkligen uppfatta något av den andres jag-väsen? Hur låter en gemenskap gestalta sig som lämnar ett utvecklingsrum till jaget-hur blir jaget i stånd att verka i gemenskap med andra? Dessa frågor är idag brinnande aktuella.

Jag-bildande och grundstensläggning 1913

I "Makrokosmisk Fader Vår", det första Goetheanums grundstensspråk, talar Rudolf Steiner intrycksfullt om risken som finns att människan glömmes sitt andliga ursprung. Han kallar "Makrokosmisk Fader Vår" för en "utomordentligt betydelsefull meditationsformel", där "hemligheten om människans tillbli-

velse och förkroppsligande in i jordiska inkarnationer” för första gången offentliggörs. Så kan man säga att det första Goetheanums grundsten blottlägger vår tids centrala gåta: gåtan, det mänskliga jaget.

Under år 1913 genomsyras Rudolf Steiners framställningar av jag-motivet i olika skikt. Att 2013, 100 år senare, fästa blicken på denna ursprungstid, är inte en historisk återblick. Snarare lever i den tilliten att det efter en sådan tidsrytm är möjligt att göra sig påmind om, i betydelsen viljeburet fasttagande, av de då på ett utbildligt sätt anlagda motiven.

”Jaget känner sig”- grundstensläggning- Det femte Evangeliet

Det gör intryck att se, hur dessa utbildliga jag-bildande motiv lever som hjärtat i de år 1913 utvecklade temata. Året börjar i februari med motivet om människans självkänedom i föredraget om antroposofins väsen hållet i Berlin. Föredragen om Mikaelimpulsen i London och Stuttgart i maj beskriver hur människan formar en ny identitet genom att aktivt ta del i den andliga världen.

Sedan visar det fjärde mysteriedramat ”Själarna vaknar” (GA14) i augusti in-segelmottot ”Jaget känner sig” i bilden av den sig själv förtärande ormen. Det är jag-bildandets omsmältningsprocess framställt på konstnärligt vis. Genom att människan vidareutvecklar andlig kunskap till andligt skådande kan hon nu lära känna de karmiska förutsättningarna så långt, att perspektiv lyser upp hur de individuella stegen nu kan bli verksamma på det jordiska planet. Det fjärde dramats kärnfråga, hur ”andevetande kan förmåla sig med sinnesdåd”, är den grundläggande rosenkretziska frågeställningen. Den siktar på innehållet i ”Makrokosmisk Fader Vår” från en annan utgångspunkt. Att bli verksam i världen för in människan i en dramatisk uppgörelse med Arimans och Lucifers verkningar, alltefter rådan-de själslig-andlig disposition.

Slutligen ställer föredragen om det femte Evangeliet från oktober till december in ”Makrokosmisk Fader Vår” i sammanhanget av den mysteriehistoriska bakgrunden och dess förbindelse med Kristusväsendet. Här möts de undergående gamla och uppåtgående nya mysterierna i jaget.

Två möten och en minnesdag

Två av Goetheanumledningen gestaltade möten står i detta avseende i nära sammanhang med årstemat: från 22 till 28 juli 2013 uppförs i Goetheanum alla fyra mysteriedramerna i samband med mötet ”Vom Rosenkretzertum zum Mikaelisch-Neuen”. Den 20 september 2013 blir det en fest mellan kl 15 och 21.30 till minne av

det första Goetheanums grundstensläggning, den som ägde rum för 100 år sedan. Festen gestaltas av det Antroposofiska Sällskapet i Schweiz och Goetheanums ledning. Det offentliga Mikaeimötet från 24 till 29 september 2013 ägnas som internationell sammankomst till åminnelsen av grundstensläggningen för 100 år sedan och sätter som mål att de 1913 utvecklade motiven nu görs levande och fruktbara för det Antroposofiska Sällskapet och för den Fria Högskolans framtid.

Vi gläder oss åt att tillsammans med Er gemensamt bearbeta årets teman och att välkomna Er till Goetheanum.

Litteraturhänvisning:

Ansprache zur Grundsteinlegung des Ersten Goetheanum: Rudolf Steiner, Vortrag am 20. September 1913, in: Anweisungen für eine esoterische Schulung (Taschenbuch).

Der Michael-Impuls: Rudolf Steiner: Vorstufen zum Mysterium von Golgatha (GA 152) Vorträge vom 18. Mai und 20. Mai 1913 Stuttgart.

Das Bewusstseinsseelen-Zeitalter, seine Herausforderungen und Gefährdungen: Rudolf Steiner: Geschichtliche Symptomatologie (GA 185), Vorträge vom 20. Oktober, 25. Oktober und 26. Oktober 1918, Dornach.

Det femte Evangeliet/Das Fünfte Evangelium: Rudolf Steiner: Aus der AKasha-Forschung. Das Fünfte Evangelium (GA 148), Vorträge vom 17. Dezember und 18. Dezember 1913 in Köln.

Ytterligare litteratur: Sergej Prokofieff: Das Rätsel des menschlichen Ich, 2. Auflage, Dornach 2013; Wolf Ulrich Klünker: Anthroposophie als Ich-Berührung, 2. Auflage, Dornach 2013; Rudolf Grosse: Die Weihnachtstagung als Zeitenwende und die Grundsteinlegung des ersten Goetheanum, Neuaufgabe, Dornach 2013; Sergej Prokofieff: Rudolf Steiner und die Grundlegung der neuen Mysterien, 3. Auflage, Stuttgart 2007; Peter Selg: Rudolf Steiner und die Vorträge über das Fünfte Evangelium, Dornach 2010

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2012

Fria Högskolan för Antroposofi

Anna Hallström

Fria Högskolan bedriver en central verksamhet inom Antroposofiska Sällskapet. Det handlar om att försöka realisera den antroposofiska kulturimpulsen i vår tid.

En del av verksamheten inom Fria Högskolan består av ett fördjupat meditativt arbete med speciella meditationer som Rudolf Steiner gett i detta sammanhang. Det sker individuellt och i olika gruppe-ringar runt om i världen.

Några medlemmar i Fria Högskolan för Antroposofi i Sverige, s.k. klassansvariga, har ett speciellt ansvar för detta. Denna konstellation av människor bildar högskolekollegiet tillsammans med generalsekreteraren för Antroposofiska Sällskapet, Mats-Ola Ohlsson. Hög-

skolekollegiet har möten 2 ggr/år under några dagar på olika platser i landet. Under 2012 utökades kollegiet med 4 nya medlemmar. Ansvarsfördelningen såg ut på följande sätt: i Lund Lars Fredlund; i Växjö Karin Andrén och Lars Fredlund; i Kalmar Britt-Marie Skeppstedt och Hans Johannesson; i Göteborg Alexandra Ivan, Vendela Klose och Inger Wennerblom (de två sistnämnda är nya klassansvariga 2012); i Örebro Hester Renouf; i Dormsjö Hester Renouf, Malte Nordling och Martin Hausner (de två sistnämnda är nya klassansvariga 2012); i Norrköping Birgitta Johansson och Elisabeth Löve; i Järna Anna Hallström och Inger Hedelin; i Stockholm Thomas Andersson, Louise Ejefors och Göran Nilo; i Umeå Ursula Flatters och Janecke Wyller.

Det speciella meditativa innehållet i Fria Högskolan gav Rudolf Steiner medlemmarna i s.k. klasstimmar, ett slags föredrag där temat var meditativt. En svensk översättning av Rudolf Steiners ord under klasstimmar har sedan 1920-talet, då Anna Wager Gunnarsson översatte dem, enbart funnits som maskinskrivna A4 sidor. Detsamma gällde för de ytterligare 2 andra översättningar som småningom tillkom. Det har bl.a. varit de klassansvarigas ansvar att läsa klasstimmar för medlemmarna utifrån dessa texter som enbart varit tillgängliga för de klassansvariga.

Allteftersom tiden gått har språket i dessa texter blivit föråldrade och korrigeringar har då gjorts av enskilda klassansvariga inne i ursprungsöversättningarna. För nya klassansvariga har det blivit svårt att läsa maskinskrivna sidor fulla av ändringar. Därför beslöt högskolekollegiet att be 2 Högskolemedlemmar att göra en nyöversättning. Högskolekollegiet beslöt också att göra nyöversättningarna tillgängliga för högskolemedlemmar och andra intresserade. På så sätt blir innehållet i klasstimmar tillgängligt på svenska på samma sätt som det tyska originalet varit sedan början av 1990-talet. Under hösten 2012 kunde så 9 sådana klasstimmar komma ut i bokform och finns nu tillgängligt för intresserade på Antroposofiska Sällskapets sekretariat i Järna. Nästa del beräknas komma ut under våren 2013.

En konstellation av högskolemedlemmar från de nordiska länderna har sedan 1993 arrangerat möten för högskolemedlemmar från hela Norden. Under året möttes denna nordiska högskolegrupp två gånger, i Danmark och i Norge, för att se på idéer och möjligheter för ett möte sommaren 2013. Som resultat av dessa möten planeras nu en konferens i Järna 27-31 juli med rubriken: ”Förinnerligandet av människan och naturen-vår tids dramatik.”

Det handlar om att på allvar försöka bryta igenom upplevelsen av att vara

skild från världen och bara innesluten i sig själv och det som då kan ske, nämligen att uppleva att man balanserar på en linja över livets existentiella avgrund. Att hitta sin mittpunkt här handlar om hur vi som människor bäst kan bidra till vår samexistens med naturen och varandra. Konferensen kommer att ske i en forskande och övande anda.

Bildsektionen

Berit Frøseth

I Bildsektionen har vi under året 2012 och våren 2013 fortsatt med öppna temakvällar och samtal omkring enskilda konstnärers verksamhet. Vi har också studerat fyra av Rudolf Steiners konstföredrag. Ulf Sand och Berit Frøseth höll inledningar om de två föredragen "Om det sinnligt-översinnliga och dess förverkligande inom konsten I och II," där Steiner redogör för de två vägarna inom konsten: Den yttre vägen representerad av impressionismen och den inre vägen, expressionismen. Filip Henley och Bo Eriksson talade om "Den konstnärliga fantasin och den översinnliga kunskapens källor I och II," där Steiner bl.a. tar upp förhållandet mellan konst och andevetenskap och hur de två kan befrukta varandra. Mig vetande är dessa föredrag inte utgett på svenska, vilket gör det svårt att förbereda studiearbetet. I stora drag verkar innehållet dock känd genom föredragshållare och lärare, bl.a. Arne Klingborg. Steiners frågeställningar är alltid gränsöverskridande och manar en att tränga djupt under ytan i den skapande processen. De verkar därför fortfarande ha aktualitet och ge näring till förståelsen av konst.

I januari 2012 besökte Ylwa Breidenstein Bildsektionen för att tala om "Kristus och färgerna," ett föredrag där hon bl.a. inspirerats av den franske filosofen George Didi-Hubermans estetik. Förhållandet mellan religion och konst blev också belyst genom Anna Leuchars inledning om "Konst som mötespunkt mellan religioner, från Thomas Merton till Jyoty Sahi", en kort sammanfattning av hennes mastersuppsats i teologi. Janne Silvasti berättade personligt om sitt mångåriga studium och engagemang i Michelangelos konst.

I samband med Eva-Karin Planman och Nigel Wells reflektioner över sommarens inspirationsdagar i mötet med natur rum och färg, fick vi också göra praktiska övningar i komposition med färgade plattor. Ett möte som inte bara satte fart på intellektet, utan också stimulerade till kreativitet i det sociala.

Under Vintermötet 2013 arrangerade jag i likhet med förra året en konstutställ-

ning i Kulturhusets foajé i samarbete med Vintermötets förberedelsegrupp. Ett urval Järna-konstnärer ställde ut sina målningar, och Lars Bjursell inledde med några ord om att betrakta och se på konst, samt en dikt av Stagnelius. Visuellt och praktiskt är det svårt att hänga utställningar i Kulturhuset, och man har frågat om det överhuvudtaget skall visas utställningar i foajén, då husets arkitektur är mycket talande i sig. Praktiskt får man leta upp en spik och hoppas att bilden passar in just på det stället. När man väl tar ned målningarna, känns det likväl ganska tomt. Förmodligen ger utställningarna ändå något till rummet, såväl som till det sociala och bidrar som ett komplement till andra konstnärliga inslag. Vi hoppas därför att denna tradition kan gå vidare som den årliga "Vintersalongen."

Sektionen för lantbruk och näring

Thomas Lüthi

Sektionskretsen har under året följt och bearbetat utvecklingen av den biodynamiska odlingen i Järnatrakten och i Sverige. Stora förändringar har ägt rum. Saltå kvarn har slutat att betala jordbrukarna ett tydligt merpris för specifika biodynamiska åtgärder till förmån av ett poängsystem för olika miljöåtgärder och slutat märka sina kvarnprodukter med biodynamiskt odlad och Demeter. En del spannmålsodlare har valt att inte längre odla biodynamiskt. Den biodynamiskt odlade arealen har under året minskat i Sverige.

Samarbetet mellan de biodynamiska jordbruken i Järnatrakten och deras inriktning har varit en annan framstående fråga. Mjölkgårdarna i Järna står inför uppgiften att bygga en ny ladugård, i samband med det kom många frågor upp, inte minst när det gäller möjligheten att kunna ta hand om den biodynamiska mjölken.

Sektionskretsen har under sammankomsterna arbetat med frågan hur det biodynamiska arbetet och dess identitet kan stärkas. Utblickar gjordes till det internationella biodynamiska arbetet t.ex. Indien, där arbetet är starkt växande. Ett internationellt arbete pågår också, nämligen att komma fram till en gemensam formulering av visionen och uppgifter för den framtida biodynamiska odlingen. Detta tema bearbetades också på de årligt återkommande jordbrukskonferenserna i Goetheanum. Årets konferens hade som tema: Allianser för våran Jord. Sammanlagt kom nästan 600 deltagare från 34 olika länder, fem deltagare från Sverige hade möjlighet att vara med.

I början av november 2013 anordnas en särskild näringskonferens i Goetheanum. Förberedelserna till den har pågått under 2012 i sektionskretsen för näring i Dornach med två möten.

Matematisk – astronomiska sektionen

Kerstin Hemlin, för initiativgruppen

I februari 2012 hade vi möjligheten att lära känna arbetet inom matematisk-astronomiska sektionen genom ett besök av Oliver Contadt. I ett offentligt seminarium, "Den matematiska himlen", i Kulturhuset i Ytterjärna blev olika teman behandlade:

- Den astronomiska signaturen för 2012 och Mayakalendern
- Matematik som kosmiskt språk
- Teknologi och andevetenskap
- Projektiv geometri

Fredag eftermiddag var ett öppet sektionsmöte för Fria Högskolan för Antroposofi.

Hela veckoslutet var välbesökt och mycket uppskattat och redan då blev önskan tydlig: vore det möjligt att börja ett lokalt arbete som stöd för att låta det intresse som uppstått att växa.

En mindre initiativgrupp bildades av Kerstin Hemlin, Mats-Ola Ohlsson och Thomas Andersson. Vi bjöd in till en första arbetsträff 2 september. Också denna gång med olika teman för att se i vilken riktning arbetet kunde gå vidare. Kanske kunde det uppstå flera mindre arbetsgrupper av människor med samma intresse.

Till denna första träff kom 15 personer och begestringen var så stor att vi genast planerade två nya träffar i oktober och november. Den astronomiska överblicken, eurytmi under ledning av Maria Linden och projektiv geometri med Kjell Samuelsson har varit stående inslag på träffarna. 21 december gjorde 30 personer den dagens alla planetkonstellationer i respektive stjärnbild på scenen i Kulturhuset med Sylvia Karpe vid flygeln.

Vid träffarna i januari och februari har Thomas Andersson bidragit med temat "Att navigera efter stjärnorna", liksom om de fyra eterarterna vid septemberträffen. Först tänker man kanske att matematik och astronomi är "smala" områden bara för specialister, men till dessa träffar har deltagarna varit i alla åldrar mellan 20 och 75 och från alla livsområden: kockar, studenter, läkare eurytmister, husmördrar, läkepedagoger som alla har hittat "Matematikern" eller "Astronomen" i sig. För det rör sig ju egentligen om något mycket allmänmänskligt!

I början av mars 2013 kommer Oliver Conradt på ett nytt besök till Järna och

förhoppningen är att han denna gång också ska kunna bidra till högskolekretsen för att ge möjlighet till utveckling och fördjupning av olika sektionsteman.

Så har några små steg tagits med arbetet inom matematisk-astronomiska sektionen.

Sektionen för humaniora

Annika Diesen, för den svenska gruppen av Sektion der Schöne Wissenschaften

Den svenska gruppen av Sektionen för Humaniora fortsatte under 2012 med studiet av Rudolf Steiners språk vid ett par möten under året. Gruppen har förlöpande ett samtal kring humaniora/humanism och har under året som gått diskuterat att förlägga några möten under 2013 till Stockholm, att vidga gruppen och att förbereda en öppen dag i Kulturhuset med tema 'humanism' under hösten.

I september tillträdde Christiane Haid som sektionsledare för SSW i Goetheanum. Hon deltog för första gången vid sektionens årliga höstmöte i arbetet med den nionde klasstimmen och sigillen (GA 78). Sektionen höll också sitt årliga språkvetenskapliga kollokvium i Dornach i mars.

Från det läkepedagogiska och socialterapeutiska sektionsarbetet

Dick Tibbling

Det är avgörande för framtiden att de idéer som ligger till grund för praktiken inom läkepedagogiken och socialterapi hålls levande och utvecklas. Likaså måste praktiken utvecklas i förhållande till aktuell forskning och till förändringar i samhället.

Arbetet med att utveckla ett forsknings- och kunskapscentrum för läkepedagogik och socialterapi (Fokuc) har fortsatt med kontinuerliga möten under året. Facilitated Communication (F.C.) är en metod för kommunikation som gör det möjligt för människor med autism att göra sin röst hörd och att komma i dialog med sin omvärld. Metoden väcker också angelägna forskningsfrågor. Vad är det som sker i kommunikationen? Hur påverkar relationen mellan "stödpersonen" och "skrivaren" det som kommer till uttryck? Finns det element av omedveten påverkan? Hur spelar förväntningar och förhållningssätt in i kommunikationen?

Rüdiger Grimm (sekreterare för det läkeped. och socialterapeutiska sektionsarbetet vid Goetheanum) har fortsatt

sitt arbete med att fördjupa innehållet i den läkepedagogiska kursen. Under året påbörjades i samarbete med Rüdiger Grimm en serie nordiska möten där innehållet i "klasstimarna" från Fria Högskolan för Antroposofi förbinds med motiv ur läkepedagogiska kursen.

Det svenska sektionsarbetet har vid sidan av forsknings- och dokumentationsarbetet haft en inriktning mot att förstå betydelsen av vår relation till elementarvärlden. För F.C. skrivarna har detta varit ett viktigt motiv som också anknyter till den spirituella betydelsen av att fördjupa arbetet med grundstensmeditationen.

Höstens stora internationella konferens vid Goetheanum hade som övergripande tematik "Att ta initiativet". Den goda praktiken handlar inte om standarden eller rutiner. Det är "upptäcksresan" till den andra individen som leder till dialog och till att arbeta tillsammans.

Värna deltog vid två seminarier vid Almedalsveckan på Gotland. Arrangemanget utgick från nät-verket Insam och hade temat: "Hur främjar vi kreativ mångfald inom allmännyttiga verksamheter?"

Pedagogiska sektionen

Göran Sjölin

Sektionskretsen möts under 4 heldagar per år. Vid vartannat möte står en klassimme i centrum för vår gemensamma utvecklingssträvan, ett arbetsätt som har pågått under många år. Sektionskretsen grundades under tidigt 1980-tal av Walter Liebendörfer med kollegor.

Sektionens strävan är att skapa ett forum för idéutbyte och pedagogisk utveckling genom att utgå från en antroposofiskt spirituell kontext för att finna beröringspunkter i dagens pedagogiska forskning och debatt.

En mindre grupp håller i förberedelserna för och genomförandet av ett årligt "Svenskt Waldorflärläromöte", som hålls i slutet av januari varje år. 2012 års möte med temat "ATT SKAPA-Waldorfpädagogisk undervisningskvalitet" ägde rum på Kristofferskolan i Bromma. Gästföreläsare var Jost Schieren, Miriam Schieren och Marcelo da Veiga från Alanus Hochschule. Ca 300 lärare från hela landet deltog. Mötena samlar i regel så många eller fler deltagare.

Ett annat åtagande för sektionen är att möjliggöra deltagande i Internationella konferensen för Waldorfpädagogik - före detta HaagerKreis - ett internationellt samrådsorgan inom waldorfrörelsen. Regula Nilo har, efter Walter Liebendörfer,

under de senaste 13 åren deltagit i dessa möten.

Vi har sedan något år också en hemsida som en flik på Antroposofiska Sällskapets hemsida där vi lägger ut aktuellt material gällande waldorfrörelsen. Bl a kan man där läsa om vilka kriterier som gäller för att kunna kalla sig waldorfskola.

Från det medicinska arbetsfältet

Kristian Holmberg,
ordförande i Läkarföreningen LAOM

I januari samlades en krets av läkare igen för det nordiska antroposofiska läkarmötet, den här gången i riktig vinter på norska landsbygden på den biodynamiska gården Fokhol i trakten av Hamar. Vi hade lungsjukdomar som tema men även meditativa övningar stod på programmet. Det var återigen ett viktigt möte för att stärka sammanhållningen bland läkarna här i de nordiska länderna.

På Vidarkliniken, som nu har en en rehabiliteringsmedicinsk inriktning, har man framgångsrikt närmat sig balans i ekonomin. Det är tre avdelningar där man erbjuder 3 veckors rehabvistelse för de patienter som fått läkarremiss från de landsting som kliniken har avtal med: Skåne, Västra Götaland, Östergötland, Sörmland och Stockholm. Till dagrehabavdelningen kommer patienten en dag i veckan för sitt terapiprogram. Det är en mycket uppskattad del av verksamheten. På vårdcentralen är 5 allmänläkare och en barnläkare verksamma, de flesta på deltid. Dessutom finns nu två läkare under utbildning. Alla sjuksköterskorna har utbildat sig för rytmisk insmörjning, en lättare form av massage, som uppskattas av patienterna.

I Södra Stockholm har Vidarkliniken fortsatt en väl fungerande terapimottagning med massage, läkeurytmi, målning, samtalsterapi och rytmisk insmörjning på programmet. Ytterligare en filial till Vidarkliniken finns i Norrköpings terapeutikum, där också sådana terapeuter är verksamma.

I Umeå, på Österlen och i Göteborg bedrivs också läkarmottagning och terapier i viss utsträckning i samband med skolläkarverksamhet vid waldorfskolor

Kursverksamheten på Vidarkliniken fortsätter och 17-18 februari var temat för läkarkursen högt blodtryck, blodfett och fetma. 8-10 juni var temat: Varför tål vi inte maten? Den vände sig till alla terapeutiskt verksamma. 3-7 juni var det kurs för enbart läkare som särskilt riktade sig till en grupp ryska läkare som utbildat sig i antroposofisk medicin i många år. Kur-

sen är en del i de internationella "IPMT-kurserna" (International Postgraduate Medical Training) och görs i samarbete med den Medicinska Sektionen i Dornach, Vidarkliniken.

En öppen temadag för alla i medicinska yrken om vårdrelationer genomfördes torsdagen den 15 november. Den innehöll såväl föreläsningar som workshops med handledning och paneldebatt och var ett samarbete med Södertälje Sjukhus, Akademien för Humanistisk Medicin. Det var ett viktigt steg i att samverka med våra vårdgrannar. I anslutning till den, 16-17 november, ordnades läkarkurs: Komplexa sjukdomsbilder. Att uppfatta helheten och skapa en individuell behandlingsplan.

Slutligen så kan bara kortfattat noteras att frågan om de antroposofiska medicinernas rättsliga ställning i Sverige fortfarande är under beredning i socialdepartementet. Medicinerna är tillgängliga som tidigare.

Trädgårdsmästar- utbildningen vid Skillebyholm

Daniel Hörberg

2012 Blev ett händelserikt år på Skillebyholm. Vår första yrkeshögskoleklass tog sin examen i slutet av april. På själva examensdagen kunde vi glädjande konstatera att efterfrågan på den nya biodynamiska trädgårdskompetensen låg en bra bit över vad vi vågat hoppas på, 19 av 20 studenter hade en anställning eller hade startat eget företag redan innan utbildningen formellt var klar. Två veckor tidigare hade våra förstaårsstudenter gjort succé på Sveriges största trädgårdsmässa, Nordiska Trädgårdar, där de vunnit första pris i den prestigefyllda idéträdgårdstävlingen i hård konkurrens mot utvalda deltagare från Sveriges trädgårdselit.

48 studenter går den tvååriga Yrkes-högskoleutbildningen "Trädgårdsmästare, ekologi och entreprenörskap". Utbildningen har 0% avhopp sedan våren 2011. Söktrycket till det tredje intaget var lika högt som tidigare år, 123 sökande till 20 platser. I slutet av augusti startade 24 studenter heltidsutbildningen. Deltidsutbildningen fick ett rejält uppsving under 2012 och lockade 27 personer till kursstarten i september, en stor ökning mot föregående år. Under 2012 var 49 inskrivna på deltidstuderingen.

Årsmöte för Antroposofiska Sällskapet i Sverige 2013

Kallelse till årsmötet: lördagen den 20 april i Kulturhuset i Ytterjärna Kl 10-16

DAGORDNING TILL ÅRSMÖTET

1. Välkomsthälsning och inledning till årsmötet.
2. Minnesstund för de döda.
3. Fastställande att mötet är stadgeenligt utlyst.
4. Fastställande av dagordningen.
5. Val av ordförande för mötet.
6. Val av protokollförare och justeringsmän.
7. Års- och revisionsberättelse för 2012.
8. Verksamhetsplan för 2013.
9. Budget samt fastställande av årsavgiften för 2013.
10. Frågan om ansvarsfrihet för 2012 års förvaltning.
11. Val av revisorer.
12. Inkomna motioner
13. Redovisning av samtal med Cristoffer Amundin och Per Hallström ang. olika förslag gällande Antroposofiska Sällskapets arbete och inriktning.
14. Val av styrelse. Valberedningen presenterar sitt förslag (se utlåtande i kallelsen). Förslag: Omval för ett år, av de som är i tur att avgå: Per-Erik Jonsson, Cristina Di Marco och Tobias Ossmark.
15. Val av valberedning.
16. Mats-Ola Ohlsson med flera berättar om intryck av arbetet vid Goetheanum 2012.
17. Övriga frågor.
18. Grundstenen läses.

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2012

Året inleddes med ett besök av generalsekretären i det tyska landsällskapet Hartwig Schiller, som inspirerade till att lyfta fram temat vänskap vid vårt vintermöte.

Man kan se detta tema som symptomatiskt för en kvalitet som alltmer behöver utvecklas inom den antroposofiska rörelsen. Det Antroposofiska Sällskapet skall

vara en plats där sökande människor kan mötas och uppleva varandras frågor. Ett socialt sammanhang där relationer kan utvecklas som är präglade av förtroende och värme.

Men våra relationer är komplexa och det som visar sig i det sociala livet har en djup bakgrund. Komplexiteten träder fram på ett särskilt åskådligt sätt genom det allt intensivare arbetet med Rudolf Steiners mysteriedramer. Den konstnärliga gestaltningen av karmiska relationer kastar ljus över vilka krafter som är verksamma "bakom kulisserna" i våra vardagliga möten. Den sociala kompetens som behöver utvecklas inbegriper förståelsen av att förgången karma inte kan vara bärande in i framtiden. Det avgörande blir förmågan att hitta den individuella utvecklingskraften som kan skapa vidare i ödesrelationerna.

Ett starkt motiv under året har varit de många besöken som har inspirerat och vitaliserat vårt arbete. I början av året var den europeiska generalsekreterarkretsen på besök i Järna tillsammans med Paul Mackay och Seija Zimmerman från styrelsen i Allmänna Antroposofiska Sällskapet.

Ledaren för den matematiskt-astronomiska sektionen vid Goetheanum, Oliver Conrad, höll seminarier och gav impulser till nya steg i det svenska sektionens arbete.

Virginia Sease, som är styrelsemedlem i Allmänna Antroposofiska Sällskapet, gav vid sitt besök esoteriska och historiska perspektiv på relationen mellan rosencreutzer-strömningen och den antroposofiska rörelsen.

Från Japan kom generalsekretären Yuji Agematsu och gav inblickar i den japanska kulturen och det antroposofiska arbetet i Japan.

Jesaiah Ben Aharon från Israel bidrog med inblickar i strömningar i tiden (transhumanism) som har som ideal att mänskligheten alltmer ska växa ihop med maskinvärlden och på så sätt ta nya steg i evolutionen. Han gav även perspektiv på inslag i nyare filosofiska strömningar som pekar på ett spirituellt uppvaknande i vår tid.

I september besökte styrelsen i det Svenska landsällskapet kollegerna i den Italienska styrelsen. Mötesplatsen var den gamla pilgrimsorten Monte Gargano som är helgat åt S:t Mikael. Det blev ett givande möte som kom att resultera i att det Italienska landsällskapet planerar att hålla sitt årsmöte i Kulturhuset i Järna i början av december 2013 med 150-250 deltagare.

Antroposofiska Sällskapet grundades 1912 då det för Rudolf Steiner och många teosofier blev omöjligt att stå bakom Annie Besants och Teosofiska Sällskapets sätt att arbeta. År 2012 innebar ett 100-års-jubileum som aktualiserade frågan

om Antroposofiska Sällskapetets identitet, vilket också blev temat för vintermötet i början av 2013.

Ett halvt år före brytningen med Teosofiska Sällskapet höll Rudolf Steiner en serie föredrag i Norrköping med temat "Teosofisk moral". Dessa föredrag låg till grund för Antroposofiska Sällskapetets höstmöte på Ståthöga och Ensjöholm i Norrköping. Deltagarna fick en levande bild av det antroposofiska arbetet i Norrköping från början av seklet till våra dagar.

Antroposofiska Sällskapetets styrelse tog i början av 2012 initiativet att tillsammans med andra intressenter undersöka möjligheten för en tankesmedja. Resultatet blev ett "grundarmöte" som den 15:e december beslutade och bildade föreningen Trialog Tankesmedja, som är en fristående antroposofiskt orienterad tankesmedja.

I april genomfördes en två dagars konferens i Kulturhuset med temat: Lokal utveckling och global hållbarhet. Konferensen var en del av Stockholm +40 till minne av FN:s första globala konferens om hållbarhet. Det är uppenbart att om miljöfrågorna ska kunna hanteras så måste de ses i ett sammanhang med de sociala och ekonomiska förhållandena. Forskare, politiker, sociala entreprenörer och företagare gav föreläsningar varvat med praktiska inspirerade exempel på människor och verksamheter som kommit långt i genomförandet av praktisk hållbarhet. Konferensen var ett samarbetsprojekt mellan Södertälje kommun, Beras, Medarbetarförbundet,

Rudolf Steiner högskolan, Ekobanken, Sofia och Antroposofiska Sällskapet.

Under hösten ägde förberedelser rum för att skapa ett mentorprogram på antroposofisk grund, där yngre och "äldre" kan mötas personligt och utväxla erfarenheter i yrkesrelaterade- och existentiella frågeställningar.

Styrelsens sammansättning

Dick Tibbling ordförande, Mats-Ola Ohlsson generalsekreterare, Ilve Steiber kassör (från årsmötet 2012 fram till november), Cristina di Marco, Britta Lidström Geelmuyden, Inger Hedelin, Tobias Ossmark, Per-Erik Johnsson, Ulrike von Schoultz. Adjungerad: Marius Wahl Gran

Medlemssammankomster i ASiS 2012:

Vintermötet 5-7/1. Tema: Vänskap.

Oliver Conrad 18/2. Tema: Sektionsarbetet.

Påskmöte med Michael Debus och scener ur mysteriedramerna 22-25/3. Tema: Att vara mysterieelev-en inre väg i förvandling.

Juji Agematsu 2-3/4. Teman: Japans andliga historia och det kristna i buddismen.

Japans katastrofer i sammanhang med dess andliga historia.

Årsmöte i Antroposofiska Sällskapet i Sverige 21/4.

Samrådsmöte 22/4.

Möte på Gotland 6-7/7. Tema: Årstidsstudium.

Virginia Sease 1/9. Tema: Christian Rosencreutz och Rudolf Steiner.

Offentliga evenemang

Oliver Conrad 17-18/2. Teman: Maya kalendern, Den matematiska himlen och Projektiv geometri.

Jesaiah Ben-Aharon 16-18/3. Teman: Transhumanism och Nyare filosofiska strömningar.

"Lokal utveckling för global hållbarhet" 19-20/4. Tema: Mänsklig samverkan kring jorden, maten, havet och klimatet.

Samtal på Skåve kafé under året. Teman: Vad rör sig i tiden? Vad berör mig?

Samskapa-Utforska-Samtala 8/7, 12/8, 2/9, 7/10. (Initiativtagare: Maria Bergbäck, Eva Karin Planman, Nigel Wells, Vidar Vetterfalk). Tema: Vi öppnar våra sinnen och ser, hör, rör, lyssnar och smakar. Kan vi göra något tillsammans?

Virginia Sease 31/8. Tema: Rosencreutzerströmningen som kulturkraft.

Värdet av den åldrande människan 12-13/9. Tema: Vad händer med vår upplevelse av världen och oss själva då vi närmar oss livets slut?

Scener ur 1:a Mysteriedramat på Hägga-torp 20/11. Tema: Den moderna människans tröskelsituation.

Från det internationella arbetet

Europeiskt generalsekreterarmöte i Järna. (13.1-15.1). Med deltagande av svenska styrelsen och representanter från styrelsen i Allmänna Antroposofiska Sällskapet vid Goetheanum.

Generalsekreterarmöte och årsmöte i AAS vid Goetheanum. (26.3-31.3). Mats-Ola Ohlsson deltog.

Nordiskt styrelsemöte i Helsingborg. (26.5-1.6). Delar av styrelsen deltog. I samband därmed förberedelser med ytterligare deltagare inför Nordiskt högskolemöte juli 2013.

Europeiskt generalsekreterarmöte i Bratislava. Slovakien. (28.6-30.6). Mats-Ola Ohlsson deltog.

Möte med italienska styrelsen i Monte Gargano, Italien. (5.9-7.9). Nästan hela styrelsen deltog.

Antroposofiska Sällskapet 100 år. Möte arrangerat av tyska landssällskapet i Köln. (26.9-30.9). Mats-Ola Ohlsson deltog.

Generalsekreterarmöte vid Goetheanum (5.11-9.11). Mats-Ola Ohlsson deltog.

Samverkan inom den antroposofiska rörelsen:

INSAM (Initiativgruppen för antroposofisk samverkan) träffades två gånger under hösten.

Inspirationshelg i Umeå 17-18/2.

Inspirationshelg i Skåne 11-12/5.

Antroposofiska Sällskapet i samverkan med Waldorffskolan på Österlen, Sofias skolan, Vindrosen. Tema: Möt färger, former, rörelser och vattnet.

Kursverksamhet:

Anna Hallström genomförde i samverkan med Antroposofiska Sällskapet kurser och studiedagar i antroposofi och meditation på olika orter i Sverige.

Under våren (6 kurstillfällen) genomförde styrelsemedlemmar i Antroposofiska Sällskapet en introduktionskurs i antroposofi för Weledas medarbetare.

Publikationer:

Forum: Kvartalstidskrift för Antroposofi utkom fyra gånger med en upplaga av 2 200 ex. Redaktör: Tobias Ossmark.

Webb: www.antroposofi.se. Redaktör: Joel Hallklint.

Sekretariat och servicefunktioner

Joel Hallklint 50% tjänst. Uppgifter: utskick, medlemsregister, fakturering, protokoll, reception m.m.

Medlemsstatistik

- 1496 medlemmar i december 2011
- +26 nya medlemmar under 2012 (2011 var det +11)
- +4 medlemmar flyttade till Sverige under 2012
- -4 medlemmar flyttade utomlands under 2012
- -26 medlemmar sade upp sitt medlemskap under 2012
- -16 medlemmar har avlidit under 2012
- 1480 medlemmar i december 2012

Ekonomiansvarigas kommentar till bokslut och budget

För kommentar till bokslut, se verksamhetsplan nedan.

På Höstmötet 2012 presenterades ett budgetförslag för 2013 som har reviderats en aningen inför årsmötet 2013. Förändringarna i den nu presenterade budgeten för 2013 består av en intäktsminskning på 100 000kr relaterat till verksamhets-

bidragen samt en kostnadsminskning på 156 000kr relaterat till lägre hyreskostnader för lokaler i Kulturhuset och minskade utgifter för aktiviteter inom Högskolan. I övrigt är denna budget i överensstämmelse med den som presenterades på Höstmötet 2012.

Budgeten innehåller inget överskott vilket innebär att verksamheten har små marginaler och att en kontinuerlig uppföljning krävs för att säkerställa ett utfall som ligger i närheten av det budgeterade.

Se tabell för budget och resultat.

UTDRAG UR ANTROPOSOFISKA
SÄLLSKAPETS VERKSAMHETSPLAN
2013

Denna verksamhetsplan är ett uttryck för hur styrelsen ser på sitt uppdrag att utveckla Antroposofiska Sällskapet i Sverige. Det finns naturligtvis ett antal andra aktiviteter inom Sällskapet som inte tas upp här på grund av ovanstående skäl. Styrelsen definierar sitt uppdrag enligt följande: Den ska skapa utrymme för och utveckla den antroposofiska impulsen ur ett helhetsperspektiv:

- så att intresserade människor får en mötesplats för fördjupning av spirituella frågeställningar
- så att medlemmarna och verksamheterna får tillgång till antroposofi
- så att kulturimpulsen/den spirituella impulsen får fortsatt fäste på jorden

Inom ramen för ovanstående uppdrag har vi som tema för 2013 att arbeta med "Renässans-ny vår i förhållande till våra skatter". Vi försöker i våra olika gestaltningar (aktiviteter) ta in denna aspekt.

De mål som styrelsen har formulerat för sitt arbete är:

- Det finns engagerade människor i Sverige som driver antroposofiska impulser. De vill och kan detta. De träffas, stärker varandra och är nöjda med det stöd som styrelsen ger.
- Vi är medvetna om och engagerade i Antroposofiska Sällskapet som helhet, dvs i enskilda medlemmar, grupper och Högskolan med sina sektioner.
- Vår ekonomi är i balans.

För att förverkliga våra mål initierar vi och driver aktiviteter inom följande områden:

- Driva kansli
- Kommunicera genom hemsida
- Arrangera möten, besök och konferenser
- Genomföra utbildningar och kurser
- Ge ut en tidning, Forum
- Medlemsaktiviteter i Sverige
- Bära en Högskola med sektioner

- Utvecklingsarbete
- Ledningsarbete-styrelsearbete
- Individuella samtal med medlemmar och intresserade människor
- Generalsekreterarfunktion
- Internationell samverkan
- Samhällsaktiviteter-bygga broar

Nedan följer en liten fördjupning av några delområden. Initialer inom parentes efter aktiviteten visar vilka inom styrelsen som bär ett ansvar för aktiviteten.

Styrelsens planerade möten, besök och konferenser

- Vintermöte 4-6 januari 2013. Tema Levande historia med referens till Svenska Landsällskapetets 100-årsdag i januari 2013.
- Matematiska Astronomiska sektionen, möte 1-3 mars tema "Astronomi och astrologi".
- Möte med Y. Ben-Aharon 8-10 mars.
- Påskmöte tema Grundstenen 22-23 mars.
- Möte med verksamheter/organisationer som styrelsen har ett ansvar (funktion) inom. Fredag kväll 19 april.
- Vårmöte (årsmöte) 20/4 2013.
- Nordiskt styrelsemöte i Norge 25 maj.
- Högskolemöte i Järna 27-31 juli 2013.
- Projekt Mysteriedrama 5-8 augusti 2013 i Järna.
- Mikaelmöte.
- Höstmöte preliminärt 9 november
- Italienska Landsällskapet håller sitt årsmöte (100-200 personer) i Järna 6-8 december.
- Årstidsarbetet som börjat på Gotland
- Mysteriedrama aktiviteter pågår

Ge ut en tidning

- Forum. Redaktör Tobias Ossmark. Produktionsråd och kontaktperson för styrelsen Cristina di Marco. Felix Nieriker och Göran Nilo ingår redaktionsarbetet. Tidningens uppgift är att motsvara så många behov av informationshantering gentemot medlemmarna som möjligt.

Bära en Högskola med sektioner

- Under Högskolekollegiets Höstmöte 18-19 oktober kommer företrädare för sektionerna att inbjudas för att samtala om utvecklingsfrågor för Högskolan.

Utvecklingsarbete

- Tankesmedja Dialog. Initiativ från bland annat Pär Granstedt och styrelsen som landat i en egen organisatorisk skepnad. Interimsstyrelse finns.
- Mentorprogram. Initiativtagare Erik Westlund som tillsammans med delar av styrelsen börjat med träffar i Järna för att skapa relationer mellan yngre medlemmar/intresserade och mentorer.

- Idén om en Nordisk Akademi bearbetas.
- Nordiska dagar i Goetheanum under 2015.

Vår ekonomi är i balans

Föreningens ekonomiska utfall de två senaste åren har blivit 2011:-160 ksek respektive 2012:-170 ksek. Kassaflödet har löst genom upplösning av fonderade medel. Detta är en i längden ohållbar situation varför fokuserade aktiviteter riktade mot ekonomin krävs. Nedan anges några områden som behöver uppmärksamhet.

Öka intäkterna

- Stimulera verksamheterna att öka sina utvecklingsbidrag. Kan de riktas mot specifika gemensamma projekt?
- Öka antalet medlemmar som betalar medlemsavgifter.
- Verka för att existerande medlemmar betalar sina medlemsavgifter tidigare under året för att få ett jämnare kassaflöde.
- Anordna ett "fortbildningskonto" som ger riktade bidrag till Goetheanum.

Minska kostnaderna

- Stora utgiftsposter är lokalkostnader, utgivning av en tidning och medarbetarkostnader.
- Omfördela arbetsuppgifter inom administrationen för att minska behovet av extern hjälp.
- Rationalisera informationshanteringen genom att ge tidningen ett enklare format samt att samordna övrigt informationsflöde med tidningsutgivningen.
- Minska hyreskostnaderna för lokalerna i Kulturhuset för 2013.
- Stärka samarbetet med Kulturforum.

Verksamhetens ekonomiska konsekvenser framgår i sin helhet av budget 2013.

MOTION TILL ÅRSMÖTET 2013

1. Stadgeändring

Texten som preciserar när höstmötet ska hållas bör ändras från "Höstmötet hålls före mitten av november månad på plats som styrelsen bestämmer." till "Höstmötet hålls senast i november månad på plats som styrelsen bestämmer."

Veckelnsberg den 3 mars 2013
Jens Christer Lassen

Styrelsens svar: Styrelsen föreslår att årsmötet bejakar motionen till stadgeändring. Förslaget ökar flexibiliteten, vilket styrelsen har sett ett reellt behov av.

**Förslag till beslut om ändring
av stadgarna**

Lägga till i § 4 Ändamål: "på initiativ av Rudolf Steiner" efter "Vägledande för Sällskapet är vad som"

Lägga till i § 5 Medlemskap: "Medlem i sällskapet blir samtidigt medlem i Allmänna Antroposofiska Sällskapet" efter "Varje medlem betalar en årlig avgift till Antroposofiska Sällskapet i Sverige."

Ändring i § 11 Generalsekreteraren, sista meningen: "Omval kan ske tre (tidigare två) gånger i följd".

**RAPPORT OCH FÖRSLAG FRÅN
VALBEREDNINGEN:**

Valberedningen uppskattar det helhjärtade arbetet som styrelsen gör för Sällskapet och dess medlemmar!

Genom att Ilve lämnade styrelsen redan före årsmötet, blev valberedningen i januari uppmärksam på den aktuella situationen i Sällskapets ekonomi och situationen inom styrelsen. Vid årsmötet 2012 valdes enligt vårt förslag Ilve in som ny styrelseledamot. Det var vår förhoppning att hon som kassör skulle kunna stärka den ekonomiska och administrativa sidan av arbetet. Av olika anledningar har detta varit svårt.

Valberedningen har då gjort flera försök att hitta nya styrelseledamöter, men det har visat sig att tiden för det blev alldeles för knapp. Det behövs en bättre framförhållning.

Valberedningen har tillsammans med styrelsen kommit fram till förslaget att de som nu står i tur att avgå: Per-Erik Jonsson, Cristina di Marco och Tobias Ossmark omväls för 1 år. Till årsmötet 2014 ställer sedan hela styrelsen sina platser till förfogande för att skapa en öppen situation vad gäller styrelsens sammansättning framöver.

Under hösten kommer valberedningen att träffa styrelsen två gånger. Tillsammans vill vi se över styrelsens arbetsformer och sammansättning, kartlägga den kompetens som behövs i det framtida arbetet samt hitta lämpliga personer. Som ett led i det arbetet kommer också enskilda samtal att hållas.

Lena-Christina Olofsdotter,
Rasmus Thomsen och Thomas Lüthi

Budget och Resultat i tkr

	Utfall 2011	Utfall 2012	Budget 2012	Budget 2013
Intäkter				
Medlemsbidrag	1010	997	1250	1000
Forsknings o utv bidrag	464	754	850	700
Konferenser och kurser	245	139	200	50
Bidrag, Annonsint, Hyresint	634	95	100	10
	2353	1985	2400	1760
Kostnader				
Allm. Antropos. Sällskapet	402	300	600	600
Verksamhetskostnader	279	238	230	175
Hyra och lokalkostnader	225	249	200	0
Löner och sociala avgifter	784	655	638	636
Resekostnader o högskola	99	210	200	114
Medlemsblad program	363	403	385	185
Konferenskostnader	184	198	125	50
Avskrivningar	22	7	22	0
Räntor	-9	0	0	0
Fond	0	-127	0	0
Resultat	4	-148	0	0
	2353	1985	2400	1760

Balansräkning i tkr

Tillgångar	2011	2012
Maskiner/inventarier	58	50
Aktier och andelar	12	12
Fordringar	113	438
Interima fordringar	4	0
Kassa och bank	1622	1428
	1809	1928
Skulder		
Leverantörer	152	163
Interima skulder	288	292
Övr kortfrist skulder	804	1056
	1244	1511
Eget kapital		
Balanserat resultat	562	565
	3	-148
	565	417
Summa eget kapital och skulder	1809	1928

9.4, 30.4, 21.5

Samtal om ledarskap i antroposofiska verksamheter

Evisio bjuder i samarbete med Antroposofiska sällskapet in till 3 samtal med syfte att lyfta fram ledarskapets villkor inom de antroposofiskt orienterade verksamheterna.

Vad innebär det att vara ledare i en antroposofisk verksamhet? Vilka svårigheter och utmaningar finns det? Hur ser vi på informellt och formellt ledarskap? Vilka erfarenheter har vi av bra ledarskap i antroposofiska sammanhang? Vilken erfarenhet har vi av bristande ledarskap?

Samtalen vänder sig främst till personer med eget ledningsansvar inom en antroposofiskt orienterad verksamhet. Samtalet inleds med en ca 20 min lång inledning, efter en kort paus fortsätter samtalet med bidrag och frågor från deltagarna. Den som anmäler sig skall helst kunna delta vid all tre tillfällen för maximal kontinuitet i samtalet.

- Tider: Tisdagar 08:30–10.00
- Samtalsledare: Örjan Liebendorfer och Per-Erik Jonsson
- Deltagaravgift 900:- exkl moms för alla tillfällen.
- Plats: Kulturhuset i Ytterjärna
- Anmälan och mer info på: www.evisio.se

19.4

Inför årsmötet

Kära medlem i antroposofiska sällskapet. Det finns en möjlighet, att vårt årsmöte blir lite mer än förhandlingar.

Den 19 april kl. 17.30 är den som kan och vill välkommen till Kulturhusets foajé. Där serveras en enkel buffé som betalas av varje gäst med 100 kr.

Verksamheter som Sofia, folkhögskolan Vårdinge by och Stiftelsen Antroposofins Hus får tillfälle att under och efter maten presentera sina verksamheter för oss. Även Stiftelsen Hilma af Klint ger oss en bild av det pågående arbetet. Dessutom finns det utrymme för det oplanerade...

Du är välkommen att dricka en kopp té eller kaffe, men vill du äta, anmäl dig senast den 10 april till Järna kafé tel 08-55430215.

Plats: Kulturhuset i Ytterjärna
Hjärtligt välkomna!

Styrelsen i antroposofiska sällskapet

20.4

Årsmöte

Årsmöte i Antroposofiska sällskapet i Kulturhuset i Ytterjärna, kl 10-16. Se separat kallelse i detta nummer.

8-11.5

Utställning: Måleriets gåta

Vidaråsens målarverkstad har vernissage på Kulturhuset i Ytterjärna i samband med de läkepedagogiska majdagarna. Utställningen har tidigare visats vid Goetheanum i samband med den internationella läkepedagogiska och socialterapeutiska konferensen i oktober 2012. Medverkande konstnärer: Tore Janicki, Reidun Larsen, Arnkjell Ruud och Hannes Weigert. Se artikel i detta nummer.

27-31.7

Människan – en lindansare Sambandet mellan det inre och det yttre

Välkommen till nordisk högskolekonferens i kulturhuset i ytterjärna

Naturfilosofen Friedrich Schelling sa att människan förlöser naturen när hon lär sig att förstå den, och att människan när hon lär känna sig själv samtidigt befriar naturen. Vår tids sociala och ekologiska utmaningar har gjort denna insikt högaktuell och appellerar till varje människa att bli deltagare i en sådan »befrielseprocess«.

Genom de nitton meditativa stegen i Första Klassen av Den Fria Högskolan för Antroposofi går det en väg till övervinnelse av klyftan mellan natur och människa som vår epok har hamnat i. Men vägen är dramatisk: jag känner vartefter att denna klyfta är »tröskeln till den andliga världen«.

Kommer jag i beröring med det djupa mänskliga i mig, upplever jag hur ljus, värme och liv blir till en moralisk verklighet i mig själv. Människans själ är »så stor som hela världsalltet! Men jag upplever samtidigt att jag »i själslig bemärkelse går på en lina« över en avgrund där motstridiga krafter kan dra mig ut i människofientliga ensidigheter. Att finna en mittpunkt i detta dramatiska kraftfält kommer att få en allt mer avgörande betydelse för den enskilde, för det sociala livet och för vårt samliv med naturen.

Under konferensen vill vi arbeta med de meditativa stegen i 5 och 15 klasstimmen. Konferensen kommer att stå i övningens och forskningens tecken. Olika arbetsgrupper kommer att fördjupa de olika aspekterna genom konkreta övningar. Frågor kring »forskning på det andliga området«-Högskolans främsta uppgiftskommer också att bli bearbetade. Konferensen riktar sig till medlemmar i Den Fria Högskolan för Antroposofi.

Om temat väcker intresse och du inte är medlem i Högskolan, kan du kontakta en av Högskolans representanter i Norden för ett samtal om deltagande i konferensen och om hur du kan ansluta dig till högskolearbetet:

Om programmet

Förmiddagarna ägnas åt olika former för övande, delvis gemensamt, delvis individuellt. Klasstimmarana kommer att gestaltas i anslutning till vårt tema. Är vårt inre egentligen skilt från världen?

Eftermiddagarna vänder sig mer till våra uppgifter i världen. Det finns utrymme för var och en att ta initiativ till workshops! Här är frågan om »forskning i det andliga« ett centralt tema och Troels Ussing kommer att ha en workshop till temat. Alla är varmt välkomna med sina initiativ och de får gärna anmälas till Ursula Flatters, ursula.flatters@vidarkliniken.se. Information om dessa skickas vartefter till dem som anmält sig. På senare delen av eftermiddagen möter vi några personer som har ett starkt engagemang i kultur- och samhällsfrågor som berör vårt tema. De är inte medlemmar i högskolan men har en anknytning till vårt arbete på olika sätt.

Kvällarna ägnas åt konsten. Carina Schmid har tidigare arbetat som scenledare vid Goetheanum och innan dess varit ledare för eurytmiskolan i Hamburg. Hon har en enastående förmåga att korrigera så att det bästa kommer fram hos den enskilde eurytmisten, men också så att interpretationen av dikt och musik blir tydlig. För oss som åskådare bjuder hennes »masterclass» både på konst och konsten att göra den bättre. En enastående inblick i hur man egentligen arbetar med eurytmi blir kanske den största behållningen!

Program**Lördagen den 27 juli**

kl 16.30-18.00

Välkomst, A. Kumlander Vad är forskning i det andliga? T. Ussing Fader Vår-människan och världen. U. Flatters

kl 19.00-20.30

Konstnärlig afton

Söndagen den 28 juli

- kl 8.30–9.15
Språkets magi–talgestaltning med Antonius Zeiher
- kl 9.30–10.15
Eurytmi med Carina Schmid
- kl 10.45–11.15
Individuell övning/meditation på en plats i trädgården. Introduktion Ursula Flatters
- kl 11.30–12.30
Klasstimme 5. Frode Barkved.
- kl 14.30–16.00
Workshops–fria initiativ
- kl 16.30–18.00
Inlägg till temat
- kl 19.00–20.30
Masterclass Eurytmi med Carina Schmid

Måndagen den 29 juli

- kl 8.30–9.15
Språkets magi–talgestaltning med Antonius Zeiher
- kl 9.30–10.15
Eurytmi med Carina Schmid
- kl 10.45–11.15
Individuell övning/meditation på en plats i trädgården. Introduktion Ursula Flatters
- kl 11.30–12.30
Klasstimme 5. Troels Ussing
- kl 14.30–16.00
Workshops–fria initiativ
- kl 16.30–18.00
Sammanflätningen av det inre och det yttre. Karin Dahlberg
- kl 19.00–20.30
Masterclass Eurytmi med Carina Schmid

Tisdagen den 30 juli

- kl 8.30–9.15
Språkets magi–talgestaltning med Antonius Zeiher
- kl 9.30–10.15
Eurytmi med Carina Schmid
- kl 10.45–11.15
Individuell övning/meditation på en plats i trädgården. Introduktion Ursula Flatters
- kl 11.30–12.30
Klasstimme 15. Ursula Flatters.
- kl 14.30–16.00
Workshops–fria initiativ
- kl 16.30–18.00
Ett samhälls-perspektiv till temat. Cato Schiøtz ev. m. fl.
- kl 19.00–20.30
Öppet

Onsdagen den 31 juli

- kl 8.30–9.15
Språkets magi–talgestaltning med Antonius Zeiher
- kl 9.30–10.15
Eurytmi med Carina Schmid

- kl 10.45–11.45
Klasstimme 15. Ulla Ahmavaara (med övers.)
- kl 12.00–12.30
Gemensam reflektion och avslutning

Medverkande

Ulla Ahmavaara, rektor för Snellman–Högskolan, Finland

Frode Barkved, generalsekreterare för Antroposofiska Sällskapet i Norge

Karin Dahlberg, gästprofessor i vårdvetenskap vid Linnéuniversitetet i Växjö och Göteborg, Centrum för personcentrerad vård

Ursula Flatters, specialist i allmänmedicin och utvecklingschef, Vidarkliniken

Anders Kumlander, ordförande i Vidarstiftelsen, Saltå Kvarn m.fl.

Cato Schiøtz, advokat, partner i advokatfirman Schødt, Norge

Carina Schmid, eurytmist, f.d. scenledare vid Goetheanum, Dornach Schweiz

Troels Ussing, generalsekreterare för Antroposofiska Sällskapet i Danmark

Antonius Zeiher, talgestaltare

Fria högskolan för antroposofi

Den Fria Högskolan för Antroposofi har sitt säte vid Goetheanum, Dornach Schweiz. Den grundades redan 1924 i samband med bildandet av Allmänna Antroposofiska Sällskapet som har uppgiften att stödja den. Initiativtagaren var Rudolf Steiner. Fria Högskolan vill bidra till att utveckla det själsligt andliga i människan och att forska i det. Detta sker utifrån de livsferenheter som människor kan göra i alla livsområden, såväl som människa i allmänhet och inom det professionella livet. Det unika med Högskolan för Antroposofi är att den både ger metoder för en individuell utveckling som människa och vill verka för att skapa en mer mänsklig kultur på alla områden, dvs. bidra till fördjupning och förändring av det professionella livet. I de s.k. ”klass-timmarna” skildras en forskande väg in i erfarenheter av människans andliga möjligheter och där ges meditationsspråk till medlemmarna. Snart visade sig detta i form av waldorfskolor, biodynamiskt jordbruk, en utvidgning av medicinen, en förnyelse av läkepedagogiken, konsten, en helt ny konststart, eurytmin växte fram. Fria Högskolan vill alltså främja initiativ och skapande på alla områden utifrån den enskildes spiritualitet. Högskolan är inte akademisk och vill inte konkurrera med det akademiska men väl befrukta det! Den bygger på det rent

mänskliga och människans fria initiativförmåga. Medlem blir man på eget initiativ och i kontakt med representanter för högskolan.

Högskolan för Antroposofi är organiserat i olika sektioner motsvarande olika livsområden eller professioner.

Deltagande

Kursen vänder sig till högskolemedlemmar. Om Du är intresserad att delta, men inte är högskolemedlem är Du välkommen att kontakta en av nedanstående personer i respektive nordiska land.

Arrangör

Ansvar för konferensen har gruppen för det nordiska högskolearbetet. Den anordnas i samarbete med de nordiska Antroposofiska Sällskapen.

FINLAND: Ulla Ahmavaara,
ulla.ahmavaara@kolumbus.fi

SVERIGE: Ursula Flatters,
ursula.flatters@vidarkliniken.se

ISLAND: Hildur Gudmundsdóttir,
hgrs@internet.is

NORGE: Harald Haakstad,
h-haakst@online.no

DANMARK: Troels Ussing,
troels.ussing@mail.tele.dk

Lokal: Kulturhuset i Ytterjärna.

Kostnad: Kursavgiften är 2400 kr. inklusive fika. Måltider ingår inte. Kursavgiften kan subventioneras vid behov.

Boende: Det finns möjlighet till övernattnings på området i Kulturhusets hotell: hotell@kulturhuset.se, tel 08-55430210. Priset är rabatterat till 600 kr. per övernattnings inklusive frukost–ange att Du deltar i konferensen!

Det finns även möjlighet till boende på Kulturcentrum Järna i enklare rum, Gunilla Post: kulturcentrum@gmail.com, tel: 08-554 302 50.

Måltider intas vid Järna restaurang och Kulturhusets Café.

Anmälan: konferens@kulturforum.se

Frågor: Angående organisationen: Gunilla Louwrens, konferens@kulturforum.se, tel: 08-5540200. Angående innehållet: Ursula Flatters, ursula.flatters@vidarkliniken.se

5 – 8.8

Mina gärningar och deras följder – att vara skapande i karma

Inbjudan till ett sommarmöte på Kulturhuset i Ytterjärna

...EN UPPFOSTRAN TILL KARMISKT SKÅDANDE MÅSTE FÅ PLATS I DEN MODERNA CIVILISATIONEN... Så uttalar sig Rudolf Steiner i föredraget den 27 april 1924 i Dornach där han, ett år före sin död, ger omfattande inblick i karmiska sammanhang för medlemmar i det, genom julmötet, nygrundade Antroposofiska Sällskapet. Dock redan i början av nittonhundratalet är tanken om reinkarnation och karma den centrala bildningsprincipen i allt som växer fram ur antroposofin. De fyra mysteriedramerna som skrevs av Rudolf Steiner och uppfördes första gången mellan 1910 och 1913 har sina rötter i karmiska sammanhang. Första mysteriedramat "Invigningens port" visar att de egna gärningarna bildar karmaskapande substans.

Andra mysteriedramat, SJÄLENS PRÖVNING, uppförs dessa dagar i sin helhet. Där skådar tre av personerna sina ömsesidiga relationer och gärningar i en tidigare inkarnation. Inkarnationen äger rum i medeltiden, första tredjedelen av trettonhundratalet. Ödesförvandlande kärlekskraft utgör en vändpunkt i det som sägs med orden: ... I GAMLA JORDEDAGAR FORMADES EN KNUT AV TRÅDARNA SOM KARMA SPINNER UNDER VÄRLDENS GÅNG...

Michael Debus, präst i Kristensamfundet, håller inledande föredrag med karmafrågor som ett centralt motiv. Michael Debus har under många år varit verksam på Fria högskolan för religiös förnyelse i Stuttgart. Rudolf Steiners mysteriedramer har under dessa år varit en betydande del i hans arbete med de studerande. Sommaren 2010, 2011 och 2012 höll han inledningsföredragen i Dornach till alla fyra dramer. Dessa föredrag finns i bokform: "Lebenskrisen und Lebensdramatik" samt "Mondenkarma und Sonnenkarma" utgivna i Verlag am Goetheanum. Under detta sommarmöte vill vi ge möjlighet till utbyte och fördjupning genom samtal i grupp, workshops och dialoger.

Sista anmälningsdag är 15 juli 2013.
Anmälan till: Kulturforum Järna AB
Pl 1800 153 91 Järna, +46(0)8 554 302 00
e-post: hotell(at)kulturhuset.nu
Anmälan är bindande

Deltagaravgift: Möte inklusive dramakvällarna: 2 000 kr. För medlemmar i Antroposofiska Sällskapet: 1 800 kr. Pensionärer, studerande och arbetslösa betalar: 1 500 kr. I undantagsfall finns det möjlighet att söka stipendier.

Kostnad för kost och logi tillkommer. Läs om olika boendialternativ och boka på www.kulturforum.se +46(0)8 554 302 00
www.haknas.vandrarhem.dinstudio.se +46(0)8 551 502 21

Har du frågor: Ring Ulrike von Schoultz +46-07-6558035 eller Joel Hallklint på Antroposofiska Sällskapetets sekretariat +46(0)8 554 302 20. Kulturforum Järna +46(0)8 554 302 10. Varmt välkomna!

Stöd arbetet med dramerna

Arbetet med mysteriedramerna genomförs med frivilliga krafter. Gåvor för att täcka omkostnader är mycket välkomna.

Du kan sätta in ditt bidrag på Ekobanken konto: 1100053030, Mysteriedramefonden.

Arrangör: Antroposofiska Sällskapet-Ulrike von Schoultz och Hans Lindmark

NORRKÖPING

17.4

Föredrag om antroposofi

Maivor Forster talar om antroposofi för föräldrarna på Rudolf Steinerskolan i Norrköping. kl. 18.00–20.00. Hjärtligt välkomna!

Norrköpingsgruppen

Hagebygatan 69, 011-183500,
antroposofi.norrkp@telia.com,
www.antroposofi.nu/norrkoping.
Biblioteket har öppet tisdagar 18.00–18.30 under september till och med maj.

STOCKHOLM

16.4

Helkväll: möte med änglar – från angeloi till serafim

Rebecka Vik
OBS 150:-

Stockholmskretsen

Bibliotek, Bokhandel, Information,
Föredrag, Studiegrupper

Hagagatan 14, 08-348741,
stockholmskretsen@antroposofi.nu,
www.antroposofi.nu/stockholm

Öppet måndag-fredag kl. 14-18

KURSER

Du, jag och det gemensamma.

Med övandet i centrum kan vi förbättra livskvaliteten i vardagslivet och skapa ett intresse för det gemensamma. Vi bjuder in till ett gemensamt arbete med de sex grundövningarna av Rudolf Steiner. Dessa övningar aktiverar och skapar harmoni mellan tanke, känsla, vilja, positivitet, varseblivning och fördomsfrihet. Detta gemensamma arbete med övningarna skall ge en möjlighet att utforska och fördjupa övningarna.

I det kreativa samtalet kommer vi att utbyta erfarenheter och se närmare på de upplevelser och färdigheter som uppstår. Med konstnärliga övningar kommer vi att fördjupa och förstärka övningarna. Vi gör eurytmi och målning med inriktning på övningarna. Målet med arbetet är det självständiga omdömet. Kursen står i Antroposofiska Sällskapetets regi.

Arbetet sker en lördag en gång i månaden med början den 14 september under sju månaders tid. Påföljande datum: 12 oktober 9 november 7 december 18 januari.

- Tid : 10:00–16:00
- Plats : Vita Huset Ytterjärna
- Kostnad 1200 Kr
- Ansvariga : Bo Werner Eriksson: målning mm; Regula Nilo: Eurytmi mm; Erling Tharaldsen: metodik samtal mm. Anmälan och förfrågningar görs till regula@tele2.se;
- erling.tharaldsen@gmail.com;
- bopost@telia.com
- Anmälan räknas när kursavgiften är betald. Inbetalas på Bankgiro 5419-1119.

ANNONS

50% på böcker från tisdag den 19 mars 2013 och säsongen ut i början av juni. Välkomna att fynda !

Stockholmskretsen, Hagagatan 14
Öppettider: mån-fre kl. 14-18
Tel: 08 - 34 87 41

Institut för organisationsutveckling och ledarskap

Örjan Liebendörfer

Nyligen uppstod en helt ny verksamhet av intresse för Forums läsare. En grupp fristående konsulter som alla arbetar med organisationsutveckling, coaching och ledarskapsutveckling har slagit sig samman under företagsnamnet Evisio. Initiativet togs av Örjan Liebendörfer som med sin erfarenhet såväl från det pedagogiska området som från Weledakoncernen ser ett stort behov av denna typ av rådgivning. För Evisio är inte endast antroposofiskt orienterade verksamheter tänkbara kunder och samarbetspartners, man vänder sig även till andra företag och organisationer som söker en hållbarhetsorienterad rådgivning med människan i centrum.

Under 2013 anordnas en rad seminarier och kurser i Evisios regi, bland annat i Kulturhuset i Ytterjärna och i Saltå Kvarns Butik och Café på söder i Stockholm.

För mer information: www.evisio.se

Bästa HF-medlem!

Vi vill här informera er lite om det som just nu är aktuellt för er som medlemmar i HF.

HF:s hemsida

HF:s hemsida www.huvudmannaforbundet.se är till för våra medlemmar och de i verksamheterna som arbetar med huvudmannan/arbetsgivarfrågor. För att komma åt alla mallar och informationen på hemsidan måste man logga in sig. Användarnamnet är huvudmannens organisationsnummer och lösenordet finner du på brevet med medlemsavgiften. Om du inte hittar det kan du kontakta kansliet så hjälper vi dig.

Styrelsekurs den 18/4

Vi återkommer nu med den mycket uppskattade styrelsekursen vi hade i höstas med Satish Sen. Alla styrelseledamöter, valberedningar och verksamhetschefer i HF:s medlemsverksamheter är välkomna till kursen. Särskild inbjudan och program skickas ut till alla medlemmar och läggs ut på hemsidan.

Tid och plats: 9.30-15.00, Kulturhuset Järna. Pris: 1 200 kr inkl moms, dokumentation, fika och lunch.

Förbundsstämma och 20-årsjubileum den 18/4

HF fyller 20 år i år och det firar vi i samband med vår Förbundsstämma som hålls den 18/4. Vi börjar med eftermiddagsfika kl 15.00. Kl 16.00 vidtar Förbundsstämmoförhandlingarna och kl 17.30 övergår vi till mingel, underhållning och middagsbuffé. Vi skickar som vanligt ut en kallelse till stämman samt inbjudan till 20-årsjubileumet. Allt läggs också ut på vår hemsida.

Kansliet har flyttat!

Vi har flyttat till nya lokaler i Gamla Stan, där vi nu sitter tillsammans med bla Prometheus och Ekobanken. Ny postadress är: Box 2075, 103 12 Stockholm.

Pensionskassan Prometheus

Värdebeskeden för 2012 skickas ut till alla sparare under vecka 11-12. Hör gärna av dig om du har frågor kring detta!

Det är fortfarande möjligt för att välja Prometheus som pensionsförvaltare! Blanketter finns på hemsidan: www.prometheuspension.se -kontakta gärna kansliet så hjälper vi dig.

Prometheus kansli flyttar tillsammans med HF:s kansli till nya lokaler på Lilla Nygatan 13 i Gamla Stan. Ny postadress är: Box 2132, 103 14 Stockholm. Nytt telefonnummer: 08-604 39 61.

Med önskan om en skön och spirande vår - Styrelsen och kansliet genom Maria.

KOLOFON

Forum Antroposofi ges ut av Antroposofiska Sällskapet i Sverige genom styrelsen (Mats-Ola Ohlsson, Dick Tibbling, Ulrike von Schoultz, Brita Lidström Geelmuyden, Per-Erik Jons-son, Inger Hedelin, Cristina Di Marco, Tobias Ossmark)

REDAKTION

Tobias Ossmark, redaktör
Felix Nieriker
Göran Nilo

REDAKTIONSRÅD

Cristina Di Marco,
kontaktperson i styrelsen.
Noomi Hansen
Råds-kretsar välkomnas

GRAFISK FORM

Ritator

TRYCK

EKTAB (Eskilstunakurirens tryckeri)
Ett ISO 14001-certifierat tryckeri som enbart använder vind-producerad el.

PRENUMERATION

Kontakta sektretariatet eller registrera på hemsida, 240 kr/år.

HEMSIDA

antroposofi.nu

ANTROPOSOFISKA SÄLLSKAPETS
SEKRETARIAT

e-post kontakt@antroposofi.nu
tel 08-554 302 20

KONTAKT MED FORUM

redaktör Tobias Ossmark
e-post: tobias@antroposofi.nu
tel 073 657 72 84.
postadress: Forum Antroposofi,
pl 1800, 153 91 Järna

UTGIVNINGSPAN FÖR 2013

deadline för 2013-2, ca 15 maj
för utgivning i början av juni,
för 2013-3 ca 15 augusti
för utgivning i början av september,
för 2013-4 ca 5 oktober
för utgivning i mitten av oktober,
för 2013-5 ca 20 november
för utgivning i början av december.
För längre uppslag, vänligen anmäl i god tid innan deadline.

ANNONSERING

Helsida färg 5 000 kr och del av sida till proportionerligt pris. För privatpersoner: radannonser 80 kr. Tidskriftens format: höjd 315 mm, bredd 235 mm. Kontakta sektretariatet.

BSVERIGE
POSTEN BEFÄTT
POST PÅS

Arkivögonblick

Vykort 1918

Jag tror det var ljuset jag först lade märke till när jag första gången såg vykortet. Ett märkligt ljus som tycks vara på väg att lösa upp konturer och detaljer. Det liksom smyger sig på från kanterna som en dimma inåt mitten av bilden. Starkast är en bred korridor som likt ett slag lägger sig diagonalt över bildens centrum – byggnaden Goetheanum. Samtidigt som skeendet har någonting våldsamt över sig kan ljuskorridoren upplevas som mjuk och böljande. Vi vet vad som kommer att hända om några år. Byggnaden kommer att brinna ner. Kanske är det därför som jag kan se eld i ljuset, en flamma som löser upp det materiella och återför detta till det himmelskt vita vi ser längst uppe på bilden ovanför den skogsbeklädda bergkammen.

Ännu står den utmanande byggnaden på kullen som i folkmun fortfarande kallas Blodskullen till minne av den avgörande slakten 1499 då Schweiz blev självständigt gentemot det Tysk-romerska riket.

När vykortet skrivs pågår ett annat slag. Det är adresserat till Ernst Aisenpreis som

är inkallad som landsstormman och befinner sig i Mannheim. Emil Grosheintz, som donerat sitt lantställe för att möjliggöra Goetheanum, skriver om ansträngningar i Dornach att så snart som möjligt få tillbaka arkitekten Aisenpreis till byggarbetsplatsen. Det är daterat 12 september 1918 och bär en censurstämpel: «Überwachungsstelle XIV Armeekorps, Freiburg i. B. Geprüft». Två månader senare, den 11 november klockan 11 kommer Tyskland begära vapenvila och första världskriget förklaras vara över.

Åter till bilden. Nere i högra hörnet är det angivet när fotografiet togs, den 16 maj 1914, drygt två månader före världskrigets utbrott. Bilden av en vacker vårdag sommaren innan all upplösning och radikal förändring tar sin början. Innan kriget, revolutionerna, byggnadens brand, ytterligare krig, atombombens hetta och bländande ljus, kallt krig. Och innan internet.

Bildberättelse:

Johannes Nilo, Dokumentation am Goetheanum, i samarbete med tidningen Forum Antroposofi.